

POLSKA

**Raport roczny dotyczący działań zmierzających do osiągnięcia równowagi pomiędzy
zdolnością połowową a wielkością dopuszczalnych połowów
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 r.**

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 22 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE – zwane dalej „rozporządzeniem Nr 1380/2013”, państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane przekazywać Komisji Europejskiej do 31 maja każdego roku sprawozdania na temat równowagi pomiędzy zdolnościami połowowymi swoich flot a swoimi uprawnieniami do połowów.

I. PODSUMOWANIE RAPORTU

Na dzień 31.12.2016 r. polska flota rybacka liczyła 843 statki rybackie (wraz ze statkami połowiącymi na Zalewach: Wiślanym i Szczecińskim). Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 34 871,25 GT i 83 047,28 kW. Polskie rybołówstwo generalnie dzieli się na dwa podstawowe sektory: rybołówstwo bałtyckie (zaangażowana jest zdecydowanie przeważająca część floty) oraz rybołówstwo dalekomorskie.

Podstawowymi gatunkami poławianymi przez polskich rybaków w Morzu Bałtyckim są: dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć i ryby płaskie. Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki dalekomorskie należą: ostrobok, dorsz, czarniak, sardynka, pałasz, morszczuk, makreła.

Polska od dnia przystąpienia do Unii Europejskiej ściśle przestrzega zasad systemu, dotyczącego bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej, aktualnie określonego w art. 23 ust. 1 rozporządzenia Nr 1380/2013.

II. Opinia nt. równowagi pomiędzy zdolnością połowową a zasobami

Biorąc pod uwagę stan dostępnych żywych zasobów morza oraz przysługujące Polsce możliwości połowowe na Morzu Bałtyckim, stwierdzić należy, że istniejący stan floty wymaga zmian.

Polska, od dnia przystąpienia do Unii Europejskiej do końca 2013 r., zredukowała w ponad 40% zdolność połowową.

Segmenty floty rybackiej, w odniesieniu do których stwierdzony został w raporcie za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. oraz za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. wyraźny brak zrównoważenia zdolności połowowych do dostępnych możliwości połowowych (**VL1012 PG** – statki o długości całkowitej od 10 m do 12 m prowadzące połowy netami i innymi narzędziami biernymi, i **VL1218 DFN** – statki o długości całkowitej

od 12 m do 18 m prowadzące połowy netami), oraz nieznaczny stopień niezrównoważenia zdolności połowowych do dostępnych możliwości połowowych (**VL1218 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 m do 18 m, oraz **VL1824 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 m do 24 m), objęte zostały działaniami w zakresie trwałego i tymczasowego zaprzestania działalności połowowej w ramach Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” 2014-2020 współfinansowanego ze środków budżetu Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

W wyniku wdrożenia w 2016 r. Działania 1.6. *Trwałe zaprzestanie działalności połowowej* w ramach Priorytetu 1. *Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, zasobooszczędnego, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy*, Programu Operacyjnego "Rybacko i Morze" 2014-2020, flota rybacka uległa dalszej redukcji. Do końca 2016 r. z wykonywania rybołówstwa komercyjnego zostały wycofane łącznie 33 statki rybackie, o łącznej zdolności połowowej 856,02 GT i 2 629,20 kW. Ostatecznie 29 statków zostało trwale wycofanych w drodze złomowania, 2 statki, których kadłub wykonany jest z drewna, zostały wycofane bez złomownia, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej na lądzie, związanej z dziedzictwem kulturowym, a 2 statki zostały wycofane bez złomowania, w drodze przekwalifikowania do prowadzenia działalności niedochodowej, niezwiązanej z rybołówstwem komercyjnym.

Niezależnie od powyższego, w dalszym ciągu należy mieć na uwadze dynamiczne zmiany zachodzące w składzie ichtiofauny Morza Bałtyckiego, niepewność w tym zakresie doradztwa naukowego Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES), a także wahania dostępności możliwości połowowych, co prowadzi do czasowej nierównowagi pomiędzy zdolnością połowową, a dostępnymi zasobami.

Ostatnie wyniki wskaźników biologicznych, technicznych i ekonomicznych dotyczących floty rybackiej, które zostały przedstawione w rozdziale VIII. Sekcja F *Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi* oraz w rozdziale IX. *Analiza i ocena równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów w odniesieniu do każdego segmentu floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat* niniejszego raportu wskazują, że nadal niektóre segmenty floty rybackiej nie są skutecznie zrównoważone do dostępnych możliwości połowowych.

Zgodnie z art. 22 ust. 4 ww. rozporządzenia Nr 1380/2013, opracowany został plan działania dla segmentów floty rybackiej, w stosunku do których stwierdzono strukturalną nadwyżkę zdolności. Plan działania stanowi integralną część niniejszego raportu i znajduje się w rozdziale X.

III. SEKCJA A

Opis floty rybackiej

Polskie rybołówstwo generalnie dzieli się na 2 podstawowe sektory:

- **rybołówstwo bałtyckie** (zaangażowana jest zdecydowanie przeważająca część floty),
- **rybołówstwo dalekomorskie**.

Polska flota bałtycka na dzień 31.12.2016 r. liczyła 839 statki rybackie. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 16 152,69 GT i 63 036,28 kW. Flota ta obejmuje statki rybackie operujące na wodach Morza Bałtyckiego oraz morskich wodach wewnętrznych, w tym na Zalewach Wiślanym i Szczecińskim.

Polska flota dalekomorska na dzień 31.12.2016 r. liczyła 4 statki rybackie. Łączna zdolność połowowa tych statków wynosiła 18 718,56 GT i 20 011,00 kW. Flota dalekomorska obejmuje statki rybackie operujące wyłącznie na wodach poza Morzem Bałtyckim oraz poza wodami wewnętrznymi RP.

Rodzaje wykonywanego rybołówstwa

Rybołówstwo bałtyckie

Podstawowymi gatunkami ryb poławianymi przez polskich rybaków w Morzu Bałtyckim są: dorsz, szprot, śledź, łosoś, troć i ryby płaskie. Spośród podstawowych gatunków bałtyckich istotne dla polskich rybaków (szczególnie dla floty przybrzeżnej) są połowy dorsza, które podlegają ograniczeniom wynikającym m. in. z planu odbudowy zasobów tego gatunku (znaczące coroczne redukcje kwot połowowych, okresy ochronne i obostrzenia w stosowaniu niektórych narzędzi połowowych). W dużym stopniu na dochody polskich rybaków wpływają połowy ryb pelagicznych (szproty i śledzie). Rybami chętnie poławianymi i równie cennymi gospodarczo są także troć i ryby płaskie. W 2016 r. połowy na Morzu Bałtyckim wynosiły: dorsza (podobszary 22–32) – 10 346,84 t, łososia – 3 623 sztuki, szprota – 60 046,79 t, gładzicy – 157,22 t, śledzia zachodniego (podobszary 22–24) – 2 844,37 t, śledzia centralnego (podobszary 25–27, 28.2, 29 i 32) – 41 211,43 t, troci – 42 398 sztuk oraz storni – 15 060 t.

Rybołówstwo dalekomorskie

Głównymi rejonami prowadzenia połowów przez statki dalekomorskie były obszary zarządzane przez Komisję Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku (NEAFC) oraz wody norweskie. W 2016 roku polskie statki prowadziły również połowy na wodach afrykańskich, będących pod jurysdykcją Królestwa Maroka, Islamskiej Republiki Mauretańskiej, oraz Republiki Namibii. Połowy dalekomorskie odbywały się również na wodach Południowego Pacyfiku (SPRFMO). Do głównych gatunków poławianych przez polskie statki dalekomorskie na łowiskach NEAFC: należą: dorsz, plamiak, czarniak, karmazyn i halibut. Na łowiskach zachodniej Afryki główne gatunki występujące w połowach to: makrela, ostrobok, sardynka i pałasz. Natomiast na wodach Południowego Pacyfiku głównym poławianym gatunkiem był ostrobok chilijski. Przyznawane Polsce kwoty dalekomorskie są w pełni wykorzystywane, poprzez połowy bądź wymianę kwot, głównie z Niemcami, Wlk. Brytanią, Łotwą, Estonią, Hiszpanią i Portugalią. Szanse dla rozwoju

polskiej floty dalekomorskiej zależą od uzyskania możliwości połowowych na łowiskach dalekomorskich. W 2016 r. połowy dalekomorskie wyniosły łącznie ok. 59,9 tys. ton.

Zmiany we flocie

Zmiany we flocie, z uwzględnieniem jej podziału na flotę bałtycką i flotę dalekomorską, przedstawia poniższa tabela.

	Stan 31.12.2015 r.			Stan 31.12.2016 r.			Zmiana		
	GT	kW	Liczba statków	GT	kW	Liczba statków	GT	kW	Liczba statków
łącznie	34 216,22	81 544,88	875	34 871,25	83 047,28	843	+ 655,03	+ 1 502,40	- 32
Flota dalekomorska	17 251,00	14 591,00	3	18 718,56	20 011,00	4	+ 1 467,56	+ 5 420	+ 1
Flota bałtycka	16 965,22	66 953,88	872	16 152,69	63 036,28	839	- 812,53	- 3 917,60	- 33

Jednocześnie flota rybacka podlegała procesowi modernizacji, która obejmowała przebudowę i wymianę silników. Modernizacja ta realizowana była przez właścicieli statków rybackich z wykorzystaniem własnych środków finansowych.

W 2016 r. przeprowadzono modernizację 6 statków rybackich z wykorzystaniem przyznanej przed dniem 4 marca 2015 r. przez ministra właściwego ds. rybołówstwa dodatkowej zdolności połowowej (zgodnie z przyjętymi w 2010 r. *Zasadami przyznawania zdolności połowowej pozostającej w dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi*, opracowanymi przez Zespół zrzeszający przedstawicieli środowiska rybackiego, powołany Zarządzeniem Nr 3 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2010 r.) o łącznej wielkości 11,7 GT.

Z uwagi na wejście w życie w dniu 4 marca 2015 r. ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. *o rybołówstwie morskim* (Dz. U. z 2015, poz. 222, z późn. zm.), stanowiącej upoważnienie do określenia, w drodze rozporządzenia, kryteriów, sposobu i trybu przyznawania dodatkowej zdolności połowowej, w 2016 r., z uwagi na brak wydania regulacji w powyższym zakresie, przyznawanie dodatkowej zdolności połowowej nie było prowadzone.

W 2016 r. flota dalekomorska, w wyniku wpisania do rejestru 1 statku rybackiego o pojemności brutto 1 467,56 GT i mocy silnika głównego 5 420 kW, została powiększona do 4 statków rybackich.

W związku z uruchomieniem Działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* w ramach Programu Operacyjnego "Rybnictwo i Morze" 2014-2020, do końca 2016 r. z wykonywania rybołówstwa komercyjnego zostało wycofanych 33 statki o łącznej zdolności połowowej 856,02 GT i 2 629,20 kW.

IV. SEKCJA B

Wpływ programów redukcji nakładu połowowego na zdolność połowowa floty

Wynikiem rozpoczętej w 2016 r. realizacji Działania 1.6. *Trwale zaprzestanie działalności połowowej* w ramach Programu Operacyjnego "Rybacko i Morze" 2014-2020 jest wycofanie z wykonywania rybołówstwa komercyjnego 33 statków o łącznej zdolności połowowej 856,02 GT i 2 629,20 kW.

V. SEKCJA C

Zgodność z systemem entry/exit i z limitem zdolności połowowej floty

Polska ściśle przestrzegała w okresie sprawozdawczym zasad systemu, dotyczącego bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej, zgodnie z art. 23 ust. 1 rozporządzenia Nr 1380/2013.

Zdolność połowowa polskiej floty rybackiej wpisanej do rejestru statków rybackich na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosiła 34 871,25 GT oraz 83 047,28 kW.

Stosownie do art. 22 ust. 7 rozporządzenia Nr 1380/2013, zdolność połowowa polskiej floty rybackiej, określona w rejestrze statków rybackich, w żadnym momencie nie przekraczała limitu zdolności połowowej ustalonego dla Polski w załączniku II do tego rozporządzenia.

VI. SEKCJA D

Podsumowanie silnych i słabych punktów systemu zarządzania flotą

Plany polepszenia systemu zarządzania flotą

Informacje na temat poziomu zgodności z instrumentami dotyczącymi polityki flotowej

Polska w pełni realizuje wynikające z prawa unijnego ograniczenia w zdolności połowowej floty dotyczące bilansowania wprowadzanej i wycofywanej z rybołówstwa zdolności połowowej. Określona w rejestrze statków rybackich zdolność połowowa polskiej floty rybackiej w żadnym momencie nie przekraczała limitu zdolności połowowej ustalonego dla Polski w załączniku II do rozporządzenia Nr 1380/2013.

Istotnym elementem systemu zarządzania polską flotą rybacką jest użytkowany rozbudowany system informatyczny. W skład tego systemu informatycznego wchodzi centralna baza danych zawierająca informacje niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania administracji rybackiej i wykorzystywania ich do kontroli wykonywania rybołówstwa. System uwzględnia zależności między procedurami związanymi z rejestracją statków, wydawaniem licencji i zezwoleń połowowych, rejestrowaniem i rozliczaniem połowów oraz posiada blok statystyczny umożliwiający generowanie szerokiego zestawu raportów. Dodatkowo posiada moduł umożliwiający wprowadzanie do bazy danych raportów elektronicznych wysyłanych zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1224/2009¹ oraz

¹ rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr

z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 404/2011². System ten zbudowany został w nowoczesnej technologii informatycznej, zapewniającej między innymi większą funkcjonalność i szybkość działania oraz możliwość dostępu dla wszystkich uprawnionych użytkowników za pomocą sieci Internet. W 2015 r. wprowadzono do dotychczas użytkowanego systemu nowy „moduł naruszeń” umożliwiający ewidencjonowanie w systemie naruszeń dokonywanych przez polskie jednostki rybackie oraz udokumentowanie całego postępowania administracyjnego, jakie przeprowadza się w danej sprawie.

Od 2009 r. rozpoczęło się pełne użytkowanie nowoczesnego satelitarnego systemu monitorowania statków rybackich VMS (Vtrack), który w 2016 r. funkcjonował prawidłowo.

Od stycznia 2011 r. wdrożono System Elektronicznej Rejestracji i Elektronicznego Raportowania (ERS-Vcatch) umożliwiający elektroniczne raportowanie dokumentów połowowych, wyładunkowych zgodnych z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1224/2009 oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 404/2011. Na wszystkich polskich jednostkach o długości całkowitej większej od 12 m, wykonane zostały prace umożliwiające elektroniczną rejestrację i raportowanie działalności połowowej, deklaracji wyładunkowej/przeładunkowej drogą elektroniczną. W 2016 r. wszystkie połowy prowadzone z tych statków były rejestrowane w drodze wypełniania dzienników elektronicznych.

Wdrożony w 2011 r. automatyczny system uprzednich zgłoszeń bazujący na wiadomościach SMS, w 2016 r. działał prawidłowo. Dane przesyłane z jednostki rybackiej były automatycznie umieszczane w czasie rzeczywistym w jednej bazie danych do której możliwy jest dostęp inspektorów poprzez sieć Internet.

Warunkiem efektywnego zarządzania flotą rybacką jest zapewnienie równowagi pomiędzy możliwościami połowowymi a dostępnymi żywymi zasobami morza. W związku z czym w najbliższej perspektywie decydujące będzie dostosowanie wielkości i struktury floty do przysługujących Polsce uprawnień połowowych. Zarządzanie w obu obszarach, oparte dotychczas na przepisach wynikających wprost z prawa unijnego oraz na przepisach ustawy z 2004 r., zostało zmodyfikowane i wzmocnione w nowej ustawie z dnia 19 grudnia 2014 r. *o rybołówstwie morskim*, która obowiązuje od dnia 4 marca 2015 r.

Przyjęte rozwiązania obejmują nadanie ministrowi właściwemu do spraw rybołówstwa kompetencji w zakresie zarządzania zdolnością połowową, co pozwoli na efektywne wykorzystanie dostępnego Polsce limitu zdolności połowowej (GT / kW), który z uwagi na jego sukcesywnie zmniejszającą się wielkość powinien być możliwie w każdym czasie związany ze statkami aktywnie wykonywującymi rybołówstwo komercyjne. Przepisy przewidują:

- ustalenie 3 segmentów floty wg ich obszaru działania (flota na morskich wodach wewnętrznych, flota bałtycka, flota dalekomorska) i maksymalnego nakładu połowowego,

1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006 (Dz. Urz. UE L 343 z 22.12.2009 r., str. 1, z późn. zm.)

² rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 404/2011 z dnia 8 kwietnia 2011 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa (Dz. Urz. L 112 z 30.4.2011, str.1-153)

który może być wykorzystywany w danym segmencie (czyli prowadzić połowy na danych wodach). Jest to efekt zarządzania nakładem połowowym floty poprzez określenie jej struktury i nie ma wpływu na całkowity limit zdolności połowowej (GT/kW) przysługującej Polsce³.

- utratę przez właściciela statku prawa do dysponowania indywidualną zdolnością połowową po upływie pięciu lat od dokonania ostatniego wyładunku organizmów morskich złowionych przy użyciu danego statku rybackiego, jeżeli w tym okresie zdolność ta nie stanie się integralną częścią innego statku aktywnie wykonującego rybołówstwo;
- ustalenie trybu zarządzania przez ministra właściwego do spraw rybołówstwa wolną zdolnością połowową, w ramach czego, zakłada się wspieranie unowocześnienia floty oraz w razie potrzeby przekierowanie części statków do innych pod względem poławianych gatunków sektorów, powodujące zmniejszenie presji na połowy gatunków, których zasoby będą aktualnie wymagały odbudowy;
- wzmocnienie możliwości zapobiegania nadmiernemu rozdrobnieniu potencjału połowowego w ramach tzw. „klonowania” (m.in.: odmowa wpisu do rejestru statków rybackich, w miejsce statku uprzednio wycofanego więcej niż jednej nowej jednostki).

VII. SEKCJA E

Informacje na temat zmian procedur administracyjnych w stosunku do zarządzania flotą

W związku z wejściem w życie w dniu 4 marca 2015 r. ustawy z dnia 19 grudnia 2014 r. *o rybołówstwie morskim* (Dz. U. z 2015, poz. 222, z późn. zm.) nastąpiło rozszerzenie procedur administracyjnych w zakresie zarządzania polską flotą rybacką.

Przed dniem wejścia w życie powyższej ustawy, prowadzenie rejestru statków rybackich w zakresie wpisywania i wykreślenia statków rybackich z rejestru oraz zmiany wpisów w rejestrze sprowadzało się do przeprowadzenia czynności technicznych. Od dnia obowiązywania ww. ustawy w sprawach dotyczących dokonywania wpisów statków rybackich do rejestru i zmian wpisów w rejestrze wydawane są decyzje (art. 14 ust. 1). Jednocześnie, dokonywane dotychczas na podstawie art. 11 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. *o rybołówstwie* (Dz. U. Nr 62, poz. 574, z późn. zm.) wykreślanie statków rybackich z rejestru, odbywa się obecnie poprzez wycofanie danego statku rybackiego z wykonywania rybołówstwa komercyjnego (w tej sprawie również wydaje się decyzje – art. 19 ww. ustawy *o rybołówstwie morskim*). W praktyce oznacza to, że przeprowadzenie czynności technicznych w rejestrze statków rybackich w związku z wpisem statku rybackiego do rejestru, zmianą wpisu w rejestrze oraz wycofaniem statku rybackiego z wykonywania rybołówstwa komercyjnego wymaga wydania odpowiedniej decyzji ministra właściwego ds. rybołówstwa.

³ Ze względu na prawa historyczne oraz specyfikę polskich połowów, część małych statków rybackich może operować w 2 segmentach (Bałtyku oraz morskich wodach wewnętrznych), co nie wpływa jednak na całkowity limit wartości limitu zdolności połowowej (GT / kW) przysługującej Polsce.

Dodatkowo ww. ustawa *o rybołówstwie morskim* wprowadziła wymóg wyodrębnienia **segmentów floty** obejmujących statki rybackie, przy użyciu których prowadzi się rybołówstwo komercyjne. I tak, zgodnie z art. 9 ust. 1 ww. ustawy, wyodrębnione zostały 3 segmenty floty rybackiej:

1) na wodach otwartych Morza Bałtyckiego, obszarach wyłącznej strefy ekonomicznej i morza terytorialnego, Zatoki Puckiej i Zatoki Gdańskiej, o długości całkowitej nie mniejszej niż 5 m;

2) na obszarach, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. *o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej oraz na obszarach na północ od granicy między wodami morskimi a wodami śródlądowymi* wyznaczonej w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 3 - o długości całkowitej do 12,00 m;

3) na obszarach morskich innych niż wymienione w pkt 1 i 2 (rybołówstwo dalekomorskie).

Ponadto, określone zostały **pułapy zdolności połowowej** dla ww. segmentów floty. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ww. ustawy *o rybołówstwie morskim* zdolność połowowa dla segmentu floty statków rybackich prowadzących rybołówstwo komercyjne:

1) na wodach otwartych Morza Bałtyckiego, obszarach wyłącznej strefy ekonomicznej i morza terytorialnego, Zatoki Puckiej i Zatoki Gdańskiej, o długości całkowitej nie mniejszej niż 5 m – nie może wynieść więcej niż 16 797,41 GT i 64 043,59 kW;

2) na obszarach, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. (...) - o długości całkowitej do 12,00 m – nie może wynieść więcej niż 950,07 GT i 7964,7 kW;

3) na obszarach morskich innych niż wymienione w pkt 1 i 2 – nie może wynieść więcej niż 21 526 GT i 22 441 kW.

Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi

Opracowanie poniższych wskaźników oceny równowagi pomiędzy zdolnością połowową, a wielkością dopuszczalnych połowów zostało przygotowane w 2017 r. przez Morski Instytut Rybacki–Państwowy Instytut Badawczy w Gdyni (MIR–PIB) na zlecenie Departamentu Rybołówstwa Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Metodologia obliczeń wskaźników jest zgodna z wytycznymi Komisji Europejskiej „Wytyczne dotyczące analizy równowagi między zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów, zgodnie z art. 22 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa” („Guidelines for the analysis of the balance between fishing capacity and fishing opportunities according to Art 22 of Regulation (EU) No 1380/2013 of the European Parliament and the Council on the Common Fisheries Policy”).

Wskaźniki biologiczne: wskaźnik zrównoważonego odłowu (*sustainable harvest indicator*) i wskaźnik zagrożonych stad (*stocks at risk indicator*) oraz **wskaźniki techniczne:** wskaźnik floty nieaktywnej (*the inactive fleet indicator*) i wskaźnik wykorzystania statku (*the vessel utilisation indicator*) zostały przygotowane dla lat 2014-2016.

Cykl zbierania danych ekonomicznych determinowany zasadami rachunkowości podmiotów gospodarczych oraz procedurami ich zatwierdzania sprawia, że obliczenie **wskaźników ekonomicznych** możliwe jest za lata 2013-2015.

Zbiorcze zestawienie zawierające wartości poszczególnych parametrów istotnych dla analizy zrównoważenia działalności floty przedstawiono w tabeli 1. W prezentowanych danych po raz pierwszy pojawił się ze względu na liczebność nowy segment VL1012 DTS. Dla tego segmentu dane ekonomiczne zostaną podane w roku 2018.

Źródła danych nie uległy zmianie w stosunku do założeń na jakich opierały się wskaźniki przygotowane poprzednio. Dane pochodzą z dokumentów doradczych ICES dla stad bałtyckich z 2015-2017 roku oraz danych ekonomicznych za lata 2013-2015 gromadzonych i zatwierdzanych w ramach programu Data Collection Framework (DCF).

MIR–PIB dokonał wyliczenia następujących wskaźników dla polskiej floty rybackiej:

- **wskaźniki biologiczne (dla lat 2014–2016):**
 - *wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator),*
 - *wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator);*
- **wskaźniki techniczne (dla lat 2014–2016):**
 - *wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator),*
 - *wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator);*
- **wskaźniki ekonomiczne (dla lat 2014–2016):**
 - *wskaźnik zwrotu z inwestycji (ROI) a druga w kolejności najlepsza opcja wariantowa (Return of Investment (ROI) vs. next best alternative),*
 - *wskaźnik stosunku dochodu bieżącego do dochodu stanowiącego próg rentowności (CR/BER) (ratio between current revenue (CR) and break-even revenue (BER)).*

Analizę wskaźników przeprowadzono dla następujących segmentów polskiej floty rybackiej:

- **VL0010 PG** – statki o długości całkowitej do 10 metrów, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1012 PG** – statki o długości całkowitej od 10 do 12 metrów, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1218 DFN** – statki o długości całkowitej od 12 do 18 metrów, połowiące netami,
- **VL1012 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 10 do 12 metrów – **segment wyodrębniony wyłącznie w 2016 roku**, w związku z czym dostępne są jedynie dane techniczne i biologiczne dotyczące tego segmentu. Dane ekonomiczne dostępne będą w roku 2018,
- **VL1218 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 do 18 metrów,
- **VL1824 DTS** – trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 do 24 metrów,
- **VL1824 TM** – trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 metrów,
- **VL2440 TM** – trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 metrów.

Wskaźniki biologiczne za okres 2014 – 2016

1. Wskaźnik zrównoważonego odłowu

Wskaźnik ten odzwierciedla w jakim stopniu dany segment floty opiera się na połowie przełowionych stad. Podobnie jak w poprzednich opracowaniach, jako docelową śmiertelność połowową przyjęto śmiertelność F_{MSY} , tj. śmiertelność prowadzącą do maksymalnego zrównoważonego połowu (MSY) w skali wielolecia.

Wartość wskaźnika opracowano na podstawie stad, dla których ICES przygotowuje wskaźnik F/F_{msy} :

- dorsza zachodniego Bałtyku (podobszary 22-24),
- dorsza wschodniego Bałtyku (podobszar 25-32) – od 2017 roku F/F_{msy} wyznaczany przy zastosowaniu modelu stado-produkcja (SPiCT),
- śledzia zachodniego Bałtyku (podobszary 20-24),
- śledzia centralnego Bałtyku (podobszary 25-29 i 32),
- szprota całego Bałtyku (podobszary 22-32).

Wskaźnik zrównoważonego odłowu poszczególnych segmentów floty wyznaczany jest na podstawie wszystkich stad (n), dla których istnieją wystarczające dane. Wskaźnik zrównoważonego odłowu jest średnią proporcji F/F_{msy} dla poszczególnych stad (i) ważoną przez wyładunki tych stad (V_i):

$$\frac{\sum_{i=1}^{i=n} V_i \frac{F_i}{F_{msy_i}}}{\sum_{i=1}^{i=n} V_i}$$

Im niższa wartość wskaźnika tym w mniejszym stopniu dany segment floty opiera się na połowie przełowionych stad, wskaźnik ten nie powinien przekroczyć wartości 1.

Zgodnie ze wskazówkami Komitetu Naukowo-Technicznego i Ekonomicznego ds. Rybołówstwa (STECF) wskaźnik nie może być obliczony w przypadku gdy więcej niż 60% połowów stanowi połów stad, dla których śmiertelność połowowa i F_{msy} nie są wyznaczone. Obliczanie tego wskaźnika w oparciu o CPUE (połów na jednostkę nakładu połowowego) nie jest zalecane. W latach 2014-2016 wymienione powyżej stada

stanowiły około 80% całkowitych połowów polskiej floty. Wartości *wskaźnika zrównoważonego odłowu* przedstawiono w Tabeli 3.

Tabela 1. Wskaźnik zrównoważonego odłowu dla analizowanych segmentów polskiej floty w latach 2014-2016

Segment floty	2014	2015	2016
VL0010 PG	0.88	0.98	1.06
VL1012 PG	1.43	1.47	1.49
VL1218 DFN	1.54	1.69	1.54
VL1012 DTS	--	--	1.71
VL1218 DTS	1.45	1.40	1.26
VL1824 DTS	1.28	1.24	1.08
VL1824 TM	1.25	1.11	0.91
VL2440 TM	1.14	1.07	0.89

Należy podkreślić, że w 2017 roku został wyznaczony stosunek F/F_{msy} dla stada dorsza wschodniego Bałtyku, dlatego uwzględniono to stado przy opracowaniu wskaźnika. Wykonano również aktualizację wskaźnika za lata 2014-2015, jako że F/F_{msy} został wyznaczony także dla tych lat.

Wskaźnik zrównoważonego odłowu w 2016 roku nie przekroczył wartości 1 tylko w przypadku segmentu floty: VL1824 TM oraz VL2440 TM. Oznacza to, że w pozostałych przypadkach segmenty polskiej floty bazują na połowach stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{msy} . 2016 rok jest lepszy pod tym względem dla segmentu VL1824 TM, VL2440 TM, VL1218 DTS i VL1824 DTS w stosunku do lat 2014-2015, natomiast **pogorszeniu uległ wskaźnik segmentu floty VL0010 PG, którego wartość przekroczyła 1.**

2. Wskaźnik zagrożonych stad

Wskaźnik zagrożonych stad ma na celu monitorowanie sytuacji, w której zagrożone stada są eksploatowane przemysłowo. **Wskaźnik przyjmuje wartość „1” gdy połowy stada mającego status zasobów zagrożonych stanowią ponad 10% połowów danego segmentu floty lub gdy dany segment floty wykonuje ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych**, w przeciwnym razie wskaźnik zagrożonych zasobów równa się „0”.

$$\sum_{i=1}^{i=n} (1 \text{ jeżeli } (C_i > 0.1C_t) \text{ lub } (C_i > 0.1T_i); \text{ w przeciwnym razie } 0)$$

C_i – połów

C_t – połów całkowity wszystkich stad w obrębie danego segmentu

T_i – całkowity połów stada i , wykonany przez wszystkie segmenty

Do kategorii stad zagrożonych kwalifikują się:

- stada, których biomasa spadła poniżej B_{lim} ,
- stada, dla których zalecono zamknięcie rybołówstwa, zakaz połowów ukierunkowanych, ograniczenie połowów do najniższego możliwego połowu, itp.,
- stada, które obejmują regulacje dotyczące zwracania złowionych ryb do morza w nienaruszonym stanie, bądź dotyczące zakazu wyładunku,
- stada znajdujące się na „czerwonej liście” lub liście CITES.

Spośród ocenianych stad jedynie biomasa dorsza zachodniego Bałtyku jest poniżej B_{lim} . Wyznaczone dla analizowanych segmentów polskiej floty łowiącej na Bałtyku wartości *wskaźnika zagrożonych stad* przedstawiono poniżej w tabeli 2 a-c.

Tabela 2 a-c. Wskaźnik zagrożonych stad dla analizowanych segmentów polskiej floty

a) 2014 rok

Segment floty	Połów dorsz 22-24 [tys.ton]	Suma połowów [tys.ton]	Wskaźnik
VL0010 PG	0.036	8.607	0
VL1012 PG	0.252	4.149	1
VL1218 DFN	0.127	3.053	1
VL1218 DTS	0.308	16.190	1
VL1824 DTS	0.113	13.192	1
VL1824 TM	0.002	13.345	0
VL2440 TM	0.010	59.906	0
suma połowów	0.848	118.442	

b) 2015 rok

Segment floty	Połów dorsz 22-24 [tys.ton]	Suma połowów [tys.ton]	Wskaźnik
VL0010 PG	0.030	8.810	0
VL1012 PG	0.208	3.858	1
VL1218 DFN	0.081	1.094	1
VL1218 DTS	0.321	18.371	1
VL1824 DTS	0.089	14.831	1
VL1824 TM	0.000	15.490	0
VL2440 TM	0.015	72.273	0
suma połowów	0.745	134.725	

a) 2016 rok

Segment floty	Połów dorsz 22-24 [tys.ton]	Suma połowów [tys.ton]	Wskaźnik
VL0010 PG	0.015	8.477	0
VL1012 PG	0.149	4.011	1
VL1218 DFN	0.066	1.462	0
VL1012 DTS	0.080	1.448	1
VL1218 DTS	0.266	17.710	1
VL1824 DTS	0.123	10.879	1
VL1824 TM	0.000	20.134	0
VL2440 TM	0.009	74.700	0
suma połowów	0.707	138.819	

W latach 2014-2016 w żadnym z segmentów floty połów dorsza zachodniego Bałtyku nie przekroczył 10% połowu danego segmentu. Połowy dorsza zachodniego są nieznaczące, stanowią niecały 1% całkowitego połowu polskiej floty. Jednakże ze względu na spełnienie drugiego warunku (dany segment floty wykonuje ponad 10% połowów stada mającego status zasobów zagrożonych) *wskaźnik zagrożonych stad* w 2016 r. wynosi 1 dla segmentów: VL1012 PG, VL1012 DTS, VL1218 DTS oraz VL1824 DTS. W stosunku do poprzednich lat tylko segment floty VL1218 DFN zmienił wartość wskaźnika z 1 na 0 (tabela 2 a-c). MIR-PIB nie dysponuje analityczną oceną zasobów dorszy wschodniobałtyckich. Jednakże ocena wielkości stada na podstawie połowów badawczych wskazuje w 2016 roku na najniższe historycznie obserwowane wartości, zatem i to stado może należeć do stad zagrożonych.

Wskaźniki techniczne za okres 2014 – 2016

1. Wskaźnik wykorzystania statku

Obliczenia wskaźnika wykorzystania statku zostały oparte o rzeczywiste dane o aktywności bałtyckiej floty rybackiej w latach 2014-2016 (baza ERS). Dzień połowowy, podobnie jak we wcześniejszych latach, został zdefiniowany, zgodnie z Decyzją Komisji z dnia 18 grudnia 2009 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu wspólnotowego gromadzenia danych, zarządzania nimi i ich wykorzystywania w sektorze rybołówstwa na lata 2011-2013 (notyfikowana jako dokument nr C(2009) 10121 (2010/93/UE)), jako dowolny nieprzerwany okres 24 godzin (lub jego część), w którym statek znajduje się w danym obszarze oraz znajduje się poza portem. Moc silnika (kW) i pojemność statku (GT) została określona na podstawie informacji z bazy danych ERS danego dnia aktywności połowowej statku. Dlatego obydwie te wartości uwzględniają zmiany parametrów statku jakie miały miejsce w trakcie roku. Ponadto, w odróżnieniu od metodologii obliczeń wskaźnika nieaktywnej floty (gdzie uwzględniono tylko statki wpisane do rejestru na dzień 1 stycznia danego roku) w obliczeniach wskaźnika wykorzystania potencjału floty uwzględniono wszystkie statki aktywne w trakcie roku (w tym statki, które weszły do eksploatacji po 1 stycznia danego roku). Zgodnie z metodologią DCF faktyczną maksymalną liczbę dni połowowych dla danego segmentu określono biorąc pod uwagę liczbę dni najbardziej aktywnego statku do niego należącego. Podobnie jak w latach wcześniejszych nie obliczano teoretycznej liczby dni połowowych.

Tabela 3. Statystyki wykorzystania poszczególnych segmentów floty w latach 2014-2016

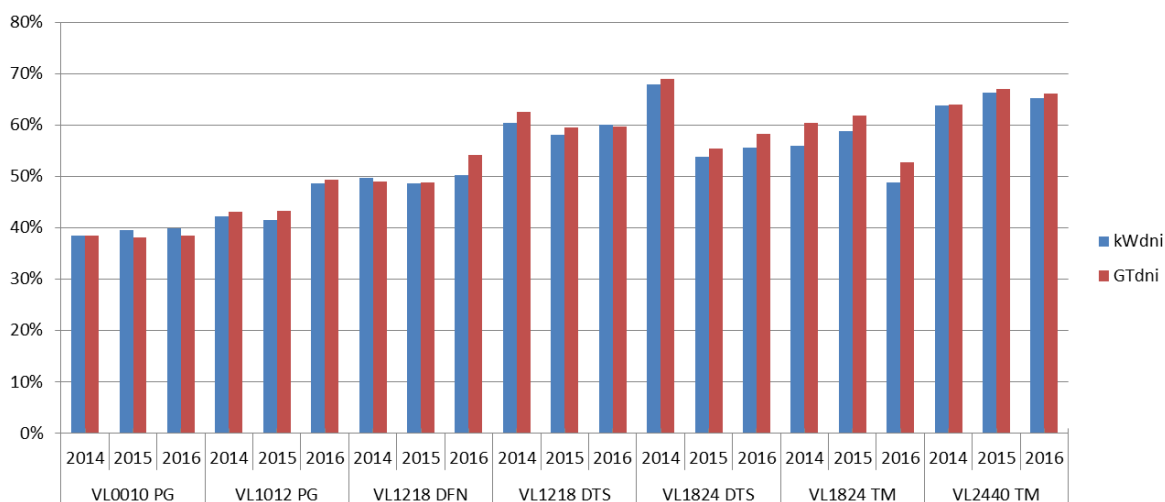
Rok	Segment	liczba statków moc i pojemność			aktualny nakład			maksymalny teoretyczny nakład (dane z obserwacji)				WSKAŹNIK	
		liczba	kW	GT	dni	kWdni	GTdni	dni na 1 statek ¹	dni razem	kWdni	GTdni	kW dni	GT dni
2014	VL0010 PG	526	14 575	1 581	41 999	1 256 240	136 184	224	117 824	3 264 800	354 144	38%	38%
	VL1012 PG	107	7 003	1 174	9 198	629 080	107 869	213	22 791	1 491 639	250 062	42%	43%
	VL1218 DFN	28	3 253	784	2 950	354 363	83 943	219	6 132	712 407	171 696	50%	49%
	VL1218 DTS	73	9 707	2 140	8 816	1 160 211	265 267	198	14 454	1 921 986	423 720	60%	63%
	VL1824 DTS	35	7 622	1 989	4 079	884 560	234 851	171	5 985	1 303 362	340 119	68%	69%
	VL1824 TM	21	5 651	1 545	2 186	599 978	177 091	190	3 990	1 073 690	293 550	56%	60%
	VL2440 TM	43	17 422	7 276	4 530	1 823 148	763 371	164	7 052	2 857 208	1 193 264	64%	64%
2014 Suma		833	65 233	16 489	73 758	6 707 579	1 768 577	214	178 228	12 625 092	3 026 555	53%	58%
2015	VL0010 PG	516	14 338	1 548	40 926	1 241 954	129 311	219	113 004	3 140 022	339 012	40%	38%
	VL1012 PG	103	6 890	1 153	8 463	560 979	97 625	196	20 188	1 350 440	225 988	42%	43%
	VL1218 DFN	23	2 878	681	2 501	305 586	72 438	218	5 014	627 404	148 458	49%	49%
	VL1218 DTS	69	8 798	2 018	8 045	1 027 487	241 167	201	13 869	1 768 398	405 618	58%	59%
	VL1824 DTS	38	8 455	2 187	3 817	841 979	224 192	185	7 030	1 564 175	404 595	54%	55%
	VL1824 TM	20	5 125	1 351	2 369	605 477	167 721	201	4 020	1 030 125	271 551	59%	62%
	VL2440 TM	41	16 590	6 965	5 044	2 055 704	872 816	187	7 667	3 102 330	1 302 455	66%	67%
2015 Suma		810	63 073	15 903	71 165	6 639 166	1 805 270	211	170 792	12 582 894	3 097 677	53%	58%
2016	VL0010 PG	511	14 177	1 522	43 074	1 278 851	132 518	226	115 486	3 204 002	343 972	40%	39%
	VL1012 PG	108	7 062	1 183	9 155	613 696	104 441	179	19 332	1 264 098	211 757	49%	49%
	VL1012 DTS	13	1 287	198	1 012	101 314	15 898	113	1 469	145 431	22 374	70%	71%
	VL1218 DFN	27	3 502	862	2 778	334 039	88 665	190	5 130	665 380	163 780	50%	54%
	VL1218 DTS	55	7 053	1 691	6 273	822 228	195 758	194	10 670	1 368 282	328 054	60%	60%
	VL1824 DTS	27	6 033	1 572	2 682	584 274	159 352	174	4 698	1 049 742	273 528	56%	58%
	VL1824 TM	27	6 691	1 706	2 981	735 203	202 711	225	6 075	1 505 475	383 850	49%	53%
	VL2440 TM	44	17 631	7 341	5 563	2 244 042	946 586	195	8 580	3 438 045	1 431 495	65%	66%
2016 Suma		812	63 437	16 074	73 518	6 713 647	1 845 929	211	171 440	12 640 455	3 158 810	53%	58%

Uwaga: z powodu łączenia statków między segmentami (w przypadku mniejszej od 10 liczby jednostek) oraz uwzględnienia w obliczeniach wszystkich statków aktywnych w trakcie roku, dane o liczbie statków mocy i pojemności mogą się różnić od danych przedstawionych w tabeli 2.

¹ liczba dni w morzu najaktywniejszego statku w danym segmencie

Otrzymane wyniki, wskazują na niewykorzystanie potencjału połowowego floty rybackiej. We wszystkich segmentach floty obliczony wskaźnik zarówno dla kWdni jak i GTdni dla wszystkich lat jest niższy od referencyjnego (0,7). Zmiany *wskaźnika wykorzystania statku* w 2016 r. w poszczególnych segmentach floty rybackiej w większości nie przekraczały kilku procent. Wskaźnik uległ zauważalnemu pogorszeniu w grupie kutrów ukierunkowanych na połowy ryb pelagicznych (VL1824 TM) gdzie nastąpił spadek wskaźnika kWdni i GTdni o odpowiednio 10 i 9 punktów procentowych. Pogorszenie wskaźnika było wynikiem przejścia do tego segmentu części statków (7 jednostek) z segmentu VL1824 DTS. Jak pokazują dane zebrane w tabeli 7, średnia liczba dni połowowych kutrów należących do segmentu VL1824DTS (174 dni) jest wyraźnie niższa od dni jakie spędzają w morzu jednostki tej samej wielkości, specjalizujące się w połowach ryb pelagicznych (225 dni).

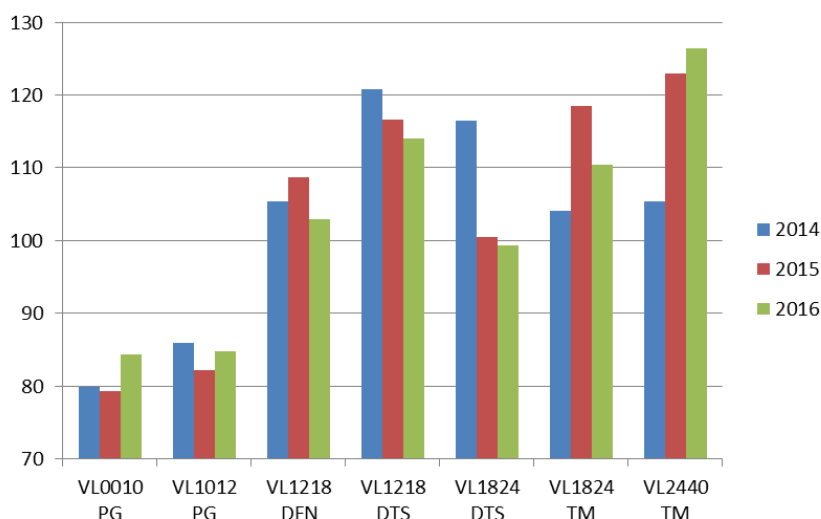
W 2016 r. podobnie jak w latach wcześniejszych, najniższym wykorzystaniem potencjalnego czasu pracy charakteryzowały się łodzie rybackie o długości do 12 metrów. Wynika to z kilku czynników. Mniejsze jednostki w zdecydowanie bardziej ograniczonym zakresie niż duże statki korzystają z efektu skali produkcji, a co za tym idzie z poziomu krańcowego kosztu produkcji. Ponadto jednostki te prowadzą połowy na ograniczonych obszarach połowowych, o znacznie zróżnicowanej specyfice, warunkującej sezonową aktywność połowową. Na przykład jednostki zlokalizowane w przystaniach Zalewu Wiślanego mają z uwagi na występujące zalodzenia zdecydowanie krótsze sezony połowowe od jednostek prowadzących połowy na otwartym morzu. Wśród małych jednostek znajdują się również takie, które nie wykazują stricto komercyjnej aktywności połowowej, a jest ona dla nich działalność uzupełniająca (np. uprawiające rybołówstwo jako działalność dodatkową lub prowadzące połowy na własny użytek).

Rysunek 1. Wykorzystanie w latach 2014 -2016 potencjału floty wyrażonego w kWdniach i GTdniach

Analizując zmiany w wielkości nakładu połowowego floty rybackiej w latach 2014-2016 warto wziąć pod uwagę również zmiany w średniej liczbie dni połowowych dla poszczególnych segmentów. Pogorszenie tego wskaźnika w ostatnich trzech latach jest szczególnie widoczne dla segmentu VL1218 DTS oraz VL1824DTS. Obydwa segmenty

specjalizują się w połowach ryb dennych i zmniejszającą się z roku na rok liczbę dni należy wiązać z pogarszającą się sytuacją zasobów dorszy. W przypadku kutrów o długości 12-18 metrów prowadzących połowy włokiem dennym, średnia liczba dni połowowych w 2016 r. spadła w stosunku do 2014 r. o 6%, dla statków o długości 18-24 metrów spadek ten wyniósł aż 15%. Natomiast całkowita liczba dni połowowych dla tych dwóch grup statków zmniejszyła się o odpowiednio 29% i 34%. Wstępne wyniki za pierwsze miesiące 2017 r. pokazują znaczne załamanie połowów dorszy ogółem, co może prognozować, że dla obydwu segmentów nastąpi dalsze pogorszenie tych wskaźników.

Rysunek 2. Średnia liczba dni połowowych w latach 2014-2016

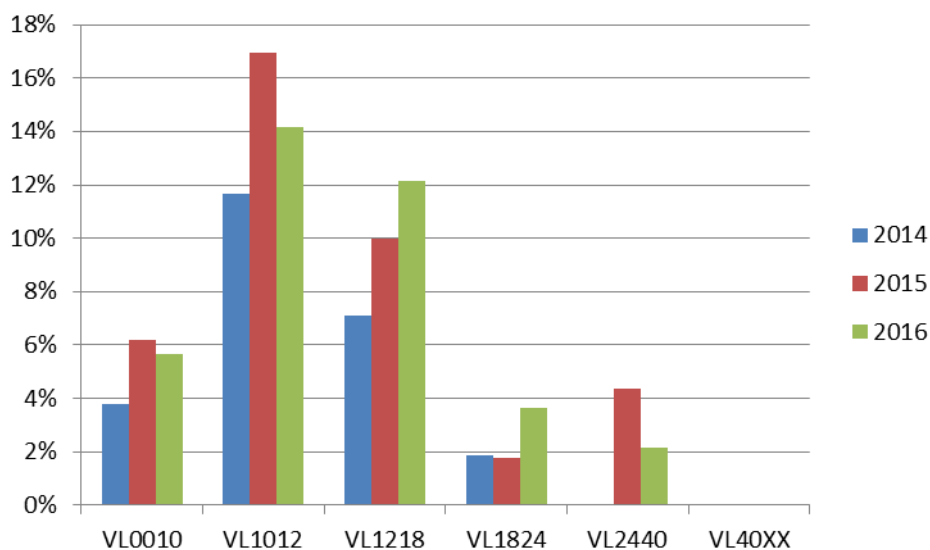
2. Wskaźnik nieaktywnej floty

Wskaźniki nieaktywnej floty obliczono dla lat 2014-2016 w oparciu o dane z rejestru statków rybackich, dla jednostek prowadzących połowy na Morzu Bałtyckim, zarejestrowanych 1 stycznia każdego roku z analizowanych lat. Zgodnie z wytycznymi, jako wyznacznik aktywności statku rybackiego przyjęto przynajmniej jeden dzień połowowy zaraportowany przez armatora statku w trakcie roku. Analizę danych przeprowadzono w podziale na klasy długości statków (VL - vessel length), zgodnie z metodologią zbioru danych w ramach DCF.

W 2016 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, udział statków nieaktywnych w polskiej flocie bałtyckiej pozostaje na relatywnie niskim poziomie. Wyrażony stosunkiem liczby nieaktywnych statków do statków ogółem zmniejszył się w porównaniu z 2015 r. o 1 pkt. procentowy. Spadła liczba nieaktywnych jednostek w grupie łodzi o długości od 10 do 12 metrów (o 4 statki). Wskaźnik statków nieaktywnych pozostał w tym segmencie na najwyższym poziomie w porównaniu do pozostałych grup długości statków (14%). Jednostki z tego przedziału długości specjalizują się w połowach dorszy oraz storni (segment VL1012 PG i DTS) – łącznie odpowiednio 30% i 45% udziału w ogólnych połowach w 2016 r. oraz połowach śledzi 17% udziału. Wzrósł wskaźnik i liczba jednostek nieaktywnych należących do przedziału długości 12-18 metrów (o dwa statki). W połowach dwóch segmentów należących do tej klasy długości (DTS i DFN) dominowały w 2016 r. stornie (łącznie 35%), dorsze (21%) oraz dobijaki (21%).

Tabela 4. Statystyki aktywności floty w latach 2014-2016

Rok	DCF długość	aktywne			nieaktywne			nieaktywne/ogółem		
		liczba	GT	kW	liczba	GT	kW	liczba	GT	kW
2014	VL0010	483	1 497	14 024	19	54	344	4%	3%	2%
	VL1012	106	1 123	6 981	14	117	832	12%	9%	11%
	VL1218	105	2 951	13 012	8	136	799	7%	4%	6%
	VL1824	52	3 072	12 008	1	37	121	2%	1%	1%
	VL2440	46	7 180	17 935				0%	0%	0%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2014 Suma		793	16 291	64 699	42	344	2 097	5%	2%	3%
2015	VL0010	500	1 469	13 719	33	84	619	6%	5%	4%
	VL1012	103	1 109	6 902	21	158	1 112	17%	12%	14%
	VL1218	99	2 752	11 843	11	243	1 314	10%	8%	10%
	VL1824	55	3 161	12 516	1	51	227	2%	2%	2%
	VL2440	44	6 885	17 149	2	403	805	4%	6%	4%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2015 Suma		802	15 844	62 869	68	939	4 078	8%	6%	6%
2016	VL0010	501	1 458	13 689	30	79	512	6%	5%	4%
	VL1012	103	1 055	6 430	17	129	861	14%	11%	12%
	VL1218	94	2 703	11 519	13	266	1 410	12%	9%	11%
	VL1824	53	3 071	12 167	2	180	455	4%	6%	4%
	VL2440	45	7 113	17 569	1	259	385	2%	4%	2%
	VL40XX	1	468	740				0%	0%	0%
2016 Suma		797	15 869	62 113	63	913	3 623	7%	5%	6%

Rysunek 3. Względny udział liczby nieaktywnych jednostek w poszczególnych przedziałach długości statków

Wskaźniki ekonomiczne za okres 2013 – 2015

1. Wskaźnik zwrotu z inwestycji (ROI) a druga w kolejności najlepsza opcja wariantowa

Wskaźnik zwrotu z inwestycji informuje o efektywności działalności gospodarczej, pozwalając ocenić poziom zwrotu z zaangażowanego w działalność gospodarczej majątku (aktywów). Obliczany jest jako relacja pomiędzy zyskiem a wartością aktywów trwałych (majątku) przedsiębiorstwa. **Jeśli wartość wskaźnika jest wyższa od „0” oznacza to, że majątek generuje dochody.** W tej sytuacji interpretacja wskaźnika zależy od kosztu bezpiecznej alternatywy. **Wartość ROI niższa od zera informuje, że działalność jest deficytowa, a permanentne występowanie tej sytuacji oznacza, że przedsiębiorca powinien zastosować kapitał zaangażowany w majątek trwały gdzie indziej.** Różnice w wysokości wskaźnika w badanym okresie dla poszczególnych segmentów statków rybackich ukazują, która grupa jednostek (segment statków) najefektywniej wykorzystuje zaangażowany w daną działalność majątek. Efektywność segmentu jest jednak także determinowana zasadami dotyczącymi przyporządkowywania danej jednostki wyłącznie do jednego segmentu (podczas gdy cechą polskiego rybołówstwa jest wielonarzędziowość połowów w trakcie roku). Ta zasada jest także przyczyną zamykania i otwierania segmentów (takie zjawisko miało miejsce w 2016 r).

Z obliczeń wyłączono zgodnie z obowiązującą metodyką dane dotyczące bezpośrednich dotacji. Tabela 5 przedstawia wysokość wskaźnika ROI wraz z danymi użytymi do jego obliczenia.

Tabela 5. Wskaźnik zwrotu z inwestycji dla segmentów polskiej floty bałtyckiej – dane w tys. euro, 2015 r.

l.p.	Wyszczególnienie	PG	PG	DFN	DTS	DTS	TM	TM	Razem/ Średnio
		VL0010	VL1012	VL1218	VL1218	VL1824	VL1824	VL2440	
1	Przychody ogółem w tym	11 604	4 697	1 303	9 219	6 467	4 159	18 690	56 139
	przychody z wyladunków	6 762	3 247	1 162	8 949	6 191	3 987	18 424	48 723
	pozostałe przychody	74	229	133	202	103	97	22	859
	subwencje	4 769	1 221	7	68	173	75	245	6 558
2	Koszty ogółem w tym:	7 670	4 204	1 358	6 305	4 325	2 118	14 772	40 753
	wynagrodzenia	2 480	1 489	444	1 467	752	426	3 036	10 094
	zaległe wynagrodzenia	2 509	610	171	359	209	185	325	4 368
	zużycie energii	599	528	198	2074	1151	666	3814	9031
	naprawy i obsługa	468	297	160	491	508	281	2003	4208
	inne koszty zmienne	975	550	208	608	488	188	1 185	4 202
	koszty niezmiennne (stałe)	462	462	96	632	460	246	1831	4190
amortyzacja	178	267	81	674	756	125	2578	4659	
3	Zysk/strata (przychody bez subwencji –koszty ogółem)	-835	-728	-62	2 846	1 969	1 966	3 673	8 829
4	Aktywa trwałe (wartość)	16 775	11 420	4 710	13 978	12 001	7 322	28 155	94 361
5	ROI (zysk/aktywa trwałe)	-4,98%	-6,38%	-1,32%	20,36%	16,41%	26,85%	13,05%	9,36%

Objaśnienia pojęć:

Przychody z wyladunków – określono na podstawie danych z dokumentów pierwszej sprzedaży. W przypadku ich braku - co dotyczy wartości sprzedaży jednostek mniejszych niż 8 metrów oraz w przypadku niekompletności niektórych danych dla statków powyżej 8 m - wartość sprzedaży ryb została obliczona na podstawie średnich rocznych cen poszczególnych gatunków ryb tych statków, które przedłożyły dokument pierwszej sprzedaży oraz danych dotyczących wielkości połowów całej floty.

Pozostałe przychody – dodatkowe przychody z działalności towarzyszących, np. turystyczne i okazjonalne.

Subwencje – obejmują najczęściej pomoc publiczną przyznaną armatorowi statku rybackiego w ramach PO RYBY 2007-2013, dotyczy ona przede wszystkim odszkodowań za tymczasowe wstrzymanie połowów oraz dotacje na modernizację statku.

Wynagrodzenia – obejmuje koszty wynagrodzeń brutto wraz z narzutami oraz szacunkową wartość pracy niezapłaconej (np. właściciele i ich rodziny).

Zużycie energii – obejmuje wykorzystane przez łódź paliwo i smary.

Naprawy i obsługa – dotyczące prowadzonego serwisu jednostek pływających i urządzeń. Prowadzone w postaci najczęściej usług obcych

(np. prowadzeniem księgowości). Koszty zawierają wydatki armatorów statków na zakup materiałów i usług służących do bieżących napraw oraz remontów jednostki. Dane określone na podstawie informacji z formularza statystycznego RRW-19.

Inne koszty zmienne – obejmujące wydatki na sprzęt połowowy, łód, skrzynki na ryby, odzież ochronną, pozostałe materiały, wyżywienie załogi, opłaty portowe i wyładunkowe.

Koszty niezmiennie – koszty niezależne od połowów, związane z opłatami, ubezpieczeniami rzeczowymi, ochroną, usługami obcymi z wyjątkiem remontów, kosztami finansowymi, pozostałe, itd.

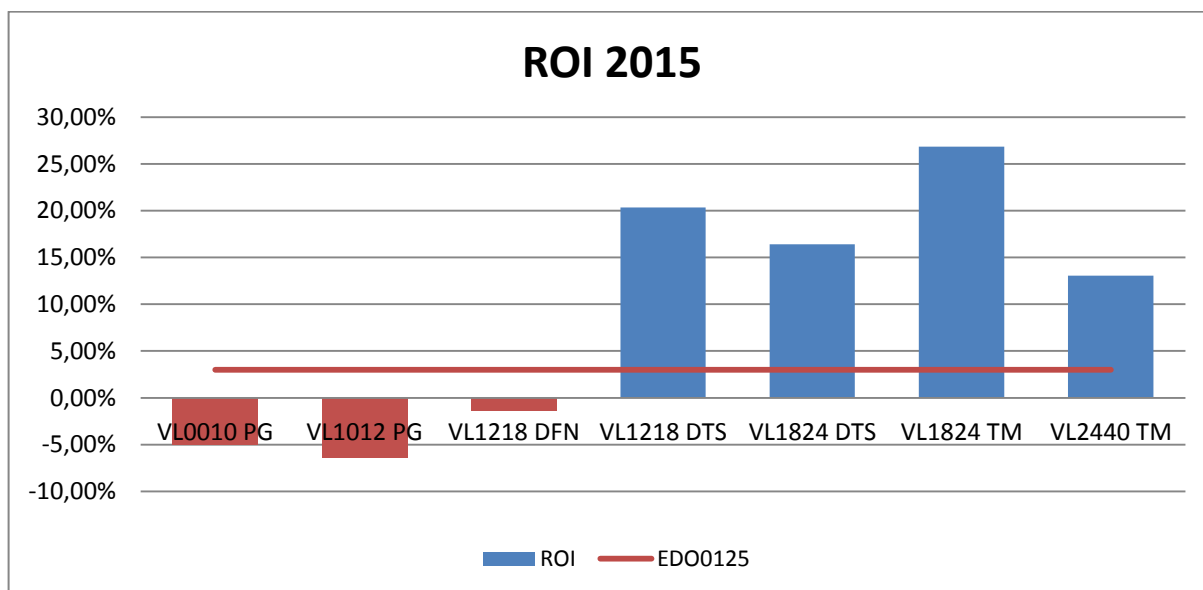
Amortyzacja – obliczona na podstawie ksiąg rachunkowych roczna wartość umorzenia zadeklarowana przez przedsiębiorców w formularzach RRW-19.

Koszty kapitału – amortyzacja oraz alternatywny koszt zainwestowanego kapitału obliczono na podstawie oprocentowania 10-letnich obligacji rządowych pomniejszony o wielkość inflacji.

Wartość aktywów trwałych – określona indywidualnie dla każdej jednostki rybackiej na podstawie stawki rekompensaty możliwej do otrzymania przez armatora w przypadku wycofania statku z pomocą publiczną.

Zysk lub strata – obliczony na podstawie ww. danych, różnica przychodów z wyładunków powiększonych o inne przychody i kosztów ogółem. Nie uwzględnia subwencji.

ROI – wskaźnik pokazujący relację zysku lub straty do wartości aktywów trwałych.

Rysunek 4. Wskaźnik zwrotu z inwestycji dla segmentów polskiej floty bałtyckiej – dane w tys. euro, 2015 r.

Interpretacja wyników wskaźnika ROI.

W 2015 r. nastąpiła poprawa wskaźników zwrotu z inwestycji bez dotacji państwowych (średnio 9,36% wobec 4,49% w 2014 r. i 5,76% w 2013 r.). Oznacza to wzrost sektora powyżej bezpiecznej alternatywy inwestycyjnej w postaci obligacji 10-letnich EDO01254, których oprocentowanie w 2015 r. wyniosło 3%. Taka sytuacja wynika przede wszystkim z niższej dynamiki kosztów (7% w stosunku do 2014 r.). Wyniki ekonomiczne poprawił również wysoce deficytowy w ostatnich latach segment DFN. Główną przyczyną poprawy wyników w 2015 roku były spadek kosztów energii (paliwo) o blisko 20% i spadek kosztów stałych (niezmiennych) o podobną wartość. O ile spadki w zużyciu energii były powszechne i zbliżone we wszystkich segmentach o tyle spadek kosztów stałych wystąpił głównie w segmentach łodzi powyżej 12 metrów. W zakresie przychodów z wyładunków, segmenty mniejszych łodzi, tj. VL0010 PG i VL1012 PG odnotowały spadek przychodów w stosunku do 2014 r. o blisko 15 i 2%. Pozostałe segmenty odnotowały wzrosty przychodów od 2% do 13%. Wzrosty powodowane były głównie wzrostem wolumenu połowów (niemal we wszystkich segmentach) oraz stabilizacją cen.

⁴ <http://www.obligacjeskarbowe.pl/oferta-obligacji/obligacje-10-letnie-edo/edo0125/>

Stopa zwrotu z inwestycji kształtowała się w sposób zróżnicowany w poszczególnych segmentach rybołówstwa. W roku 2015, jak i w latach poprzednich najbardziej efektywnym segmentem był segment VL1824 TM (połowy pelagiczne łodzi o długości 18-24 m). ROI osiągnęło tu wartość prawie 27%, co stanowi rekordowy rezultat w ostatnich w ostatnich trzech latach (14% w 2014 r. i 23% w 2013 r.). Uzyskany zwrot to niemal 9-krotność bezpiecznego oprocentowania w analizowanym roku.

Równie pozytywne wartości ROI, tj. (powyżej poziomu EDO0125) odnotowały tradycyjnie efektywne segmenty DTS (trawlerów dennych). Wartości stopy zwrotu w tych segmentach były wyższe niż w roku poprzednim. W roku 2015 wartość *wskaznika ROI* dla segmentu VL1218 DTS wyniosła 20,36%, co oznacza znaczący wzrost do roku poprzedniego (8,02%) i 2013 r. (6,65%). Segment VL1824 DTS również odnotował wzrost do poziomu 16,41% w stosunku do 10,84% w 2014 r. i 12,09% w 2013 r. Analizowane segmenty trawlerów dennych wykazują w badanym okresie systematyczne, pozytywne zwroty z inwestycji. Należy mieć na uwadze, że do obydwu segmentów statków, prowadzących połowy przy użyciu włoków dennych, należą jednostki o znacznie zróżnicowanych połowach, o czym świadczy struktura gatunkowa ich wyładunków, w której coraz większy udział zaczynają mieć ryby pelagiczne. Poprawa wyników tych segmentów mogła być związana z dobrymi cenami i wydajnościami połowowymi śledzi i szprotów. Z uwagi na malejące wydajności połowowe dorszy, słabą kondycję osobniczą tych ryb, a co za tym idzie ceny, można domniemywać, że w przypadku tej części statków, należących do segmentów VL1218 DTS oraz VL1824 DTS, które z konieczności opierają się głównie na połowach dorszy, wyniki ekonomiczne mogły ulec pogorszeniu.

Segmentem odnoszącym pozytywne wyniki finansowe jest segment największych trawlerów, tj. VL2440 TM. Przyniosły one zwrot z zaangażowanego majątku na poziomie 13,05%, co stanowiło dwukrotny wzrost do roku poprzedniego (6,43%) i niewielki do 2013 roku (11,11%).

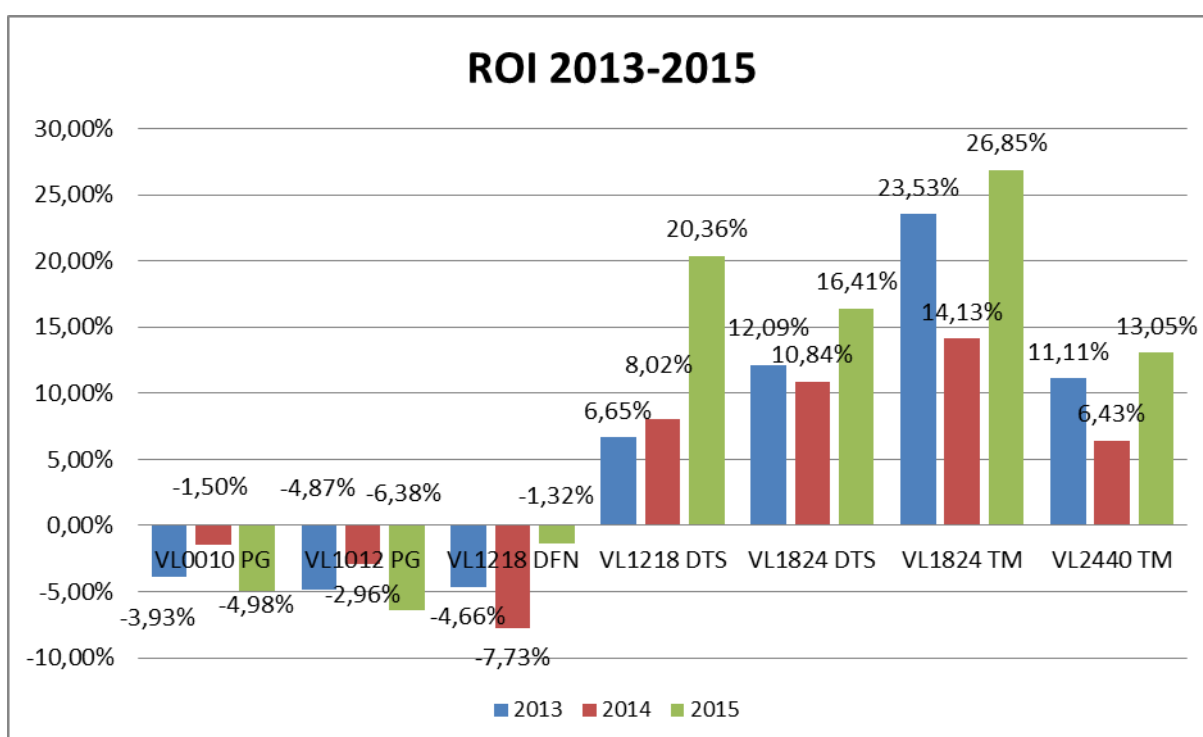
Ostatnią grupą segmentów były segmenty deficytowe. W roku 2015 stratę na działalności odniosły trzy segmenty najmniejszych łodzi używających narzędzi biernych, tj. VL0010 PG, VL1012 PG oraz VL1218 DFN (kutry poławiające netami). Deficytowość inwestycyjna segmentu DFN (dorszowego) w roku 2015 była niższa niż w poprzednim roku i wyniosła -1,32%. Mimo wzrostu przychodów o 2% i blisko 19% redukcji kosztów w stosunku do ubiegłego roku segment pozostał nadal deficytowy. Należy przy tym zaznaczyć, że poziom deficytowości był zdecydowanie niższy niż w roku poprzednim (-1,32% w stosunku do -7,7%).

Wyższą deficytowość niż DFN wykazały dwa segmenty najmniejszych łodzi do 10 m, tj. VL0010 PG poławiających netami i innymi narzędziami biernymi oraz VL1012 PG. Przyczyną takiego stanu był spadek przychodów z wyładunków w segmencie VL1012 PG o 1% i o 14% w segmencie VL0010 PG. Spadkom tym towarzyszył nieproporcjonalny spadek kosztów tylko w segmencie VL0010 PG o 6%, zaś w segmencie VL1012 PG nastąpił wzrost kosztów ogółem o 14%. Głównymi pozycjami kosztów były wynagrodzenia i inne koszty zmienne w przypadku segmentu VL1012 PG, a naprawy i obsługa oraz koszty niezmiennie w przypadku segmentu VL0010 PG. Zmiany parametrów przychodowych i kosztowych

przyczyniły się do uzyskanych deficytowości odpowiednio: -4,98% dla segmentu VL0010 PG i -6,38% dla segmentu VL1012 PG. Oba segmenty odnotowały pogorszenie wyników w stosunku do 2014 r. i 2013 roku.

W przypadku obliczeń ROI, uwzględniających dotacje publiczne, prawie wszystkie segmenty wykazywały pozytywne wyniki ekonomiczne, z wyjątkiem segmentu DFN, dla którego współczynnik wyniósł -1,16%. Wszystkie pozostałe segmenty charakteryzowały się wyższymi stopami zwrotu od bezpiecznych, długoterminowych inwestycji w obligacje rządowe. Średnia stopa zwrotu z inwestycji działalności rybackiej z uwzględnieniem dotacji państwowych wyniosła w 2015 roku 16,31%, co stanowi wzrost o blisko 42% w stosunku do 2014 r. (11,43%) i spadek w stosunku do 2013 roku (18,11%).

Wieloletnie kształtowanie się wskaźnika ROI przedstawiono na rys. 5.

Rysunek. 5. Wieloletnie kształtowanie się wskaźnika ROI w latach 2013-2015

2. Wskaźnik stosunku dochodu bieżącego do dochodu stanowiącego próg rentowności (CR/BER)

Wskaźnik CR/BER odnosi się do progu rentowności, który informuje o sytuacji, w której przychody zostają zrównane z kosztami stałymi i zmiennymi segmentu. BER jest to poziom przychodów, w których zostają one zrównane z całkowitymi kosztami, gdzie CR to wielkość bieżących przychodów statku lub segmentu. Wskaźnik CR/BER ukazuje wartościowo stopień osiągnięcia krótkoterminowej rentowności statku rybackiego. **Wartość wskaźnika powyżej „1” informuje, że pokrycie przychodami jest większe lub równe kosztom stałym i zmiennym, co wskazuje na możliwości osiągnięcia zysku na działalności. Wskaźnik niższy od „1” pokazuje, że przychody działalności floty/segmentu są niewystarczające do pokrycia kosztów.** Ujemna wartość wskaźnika wskazuje na głęboką deficytowość

podstawowej działalności uniemożliwiająca pokrywanie kosztów stałych (koszty zmienne są wyższe od przychodów segmentu). Wskaźnik powinien być skorelowany z obliczeniami ROI.

Tabela 6 zawiera wyliczenia *wskaźnika CR/BER* dla poszczególnych segmentów floty statków prowadzących połowy w 2015 r.

Tabela 6. Obliczenia wskaźnika CR/BER – dane w tys. euro, 2014.

l.p	Wyszczególnienie	PG VL0010	PG VL1012	DFN VL1218	DTS VL1218	DTS VL1824	TM VL1824	TM VL2440	Razem
1	Przychody ogółem (CR) w tym:	11 604	4 697	1 303	9 219	6 467	4 159	18 690	56 139
	przychody z wyładunków połowów	6 762	3 247	1 162	8 949	6 191	3 987	18 424	48 723
	pozostałe przychody	74	229	133	202	103	97	22	859
	subwencje	4 769	1 221	7	68	173	75	245	6 558
2	Koszty zmienne w tym:	7 031	3 475	1 181	4 999	3 108	1 746	10 364	31 904
	wynagrodzenia (w tym zaległe)	4 989	2 099	614	1 826	962	612	3 361	14 463
	zużycie energii	599	528	198	2074	1151	666	3814	9031
	naprawy i obsługa	468	297	160	491	508	281	2003	4208
	inne koszty zmienne	975	550	208	608	488	188	1 185	4 202
3	Koszty stałe w tym:	639	730	177	1 306	1 216	371	4 408	8 848
	koszty niezmiennne	462	462	96	632	460	246	1831	4190
	amortyzacja	178	267	81	674	756	125	2578	4659
	koszt utraconych możliwości (nie wliczony)*	503	343	141	419	360	220	845	2 831
4	Przychód bez subwencji zapewniający rentowność (BER)	-22 300	1 674 235	1 997	2 879	2 403	649	10 062	24 818
5	CR/BER	-0,31	0,00	0,65	3,18	2,62	6,29	1,83	2,00

Objaśnienia pojęć:

Koszty stałe – koszty niezależne od wielkości połowów związane z funkcjonowaniem przedsiębiorstw połowowych.

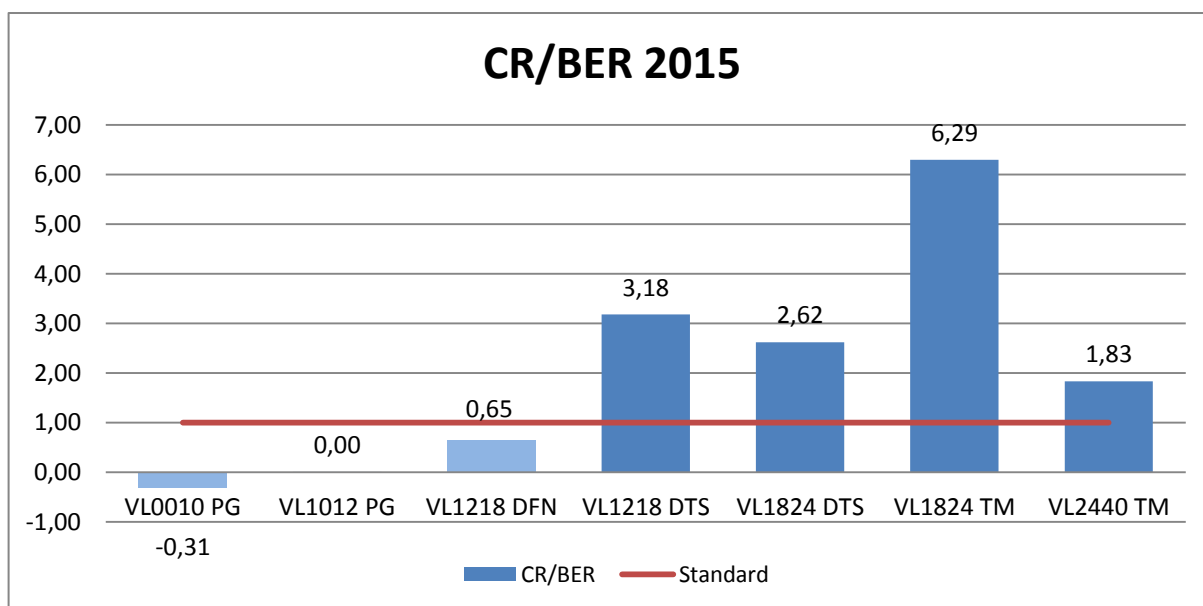
Koszty zmienne – koszty determinowane wielkością połowów (efektów) lub nakładu poniesionego na przedsiębiorcę na połowy.

Inne koszty stałe – koszty bezpośrednio niezwiązane z wielkością połowów statku rybackiego (w tym opłaty portowe, usługi obce, ubezpieczenia, koszty finansowe, pozostałe).

Koszty utraconych możliwości (korzyści) - powinien być uwzględniany tylko do porównań długoterminowych. Stanowi alternatywę zastosowania kapitału w bezpiecznych walorach.

CR –(current revenue) przychód (bieżący) ogółem.

BER –(break even revenue) przychód, przy którym następuje pokrycie kosztów całkowitych (stałych i zmiennych) i uzyskanie zysku normalnego (0).

Rysunek 6. Wartość wskaźnika *CR/BER* dla poszczególnych segmentów floty rybackiej w 2015 r. (w obliczeniach nie uwzględniono dotacji publicznych)

Interpretacja wyników wskaźnika *CR/BER*

Badanie parametru *CR/BER* służy ocenie przychodowości danego segmentu oraz relacji pomiędzy przychodami a kosztami działalności ujętymi według stopnia ich zmienności. Wyznaczenie punktu pokrycia służy porównaniu z wartością uzyskanych przychodów. **Korzystną ocenę otrzymują segmenty, które wykażą przynajmniej pokrycie na poziomie 100% (wartościowo 1).**

Długoterminowe obniżanie się *BER* świadczy o polepszaniu relacji pomiędzy tymi kluczowymi parametrami ekonomicznymi (przychody/koszty zmienne/koszty stałe) i zwiększaniu potencjału osiągania zysku w danym segmencie. W 2015 roku przychody z pierwszej sprzedaży ryb wzrosły średnio o 1% w stosunku do roku poprzedniego, a wraz z nim nastąpiła redukcja kosztów. Wprawdzie koszty stałe wzrosły o 2%, jednak koszty zmienne spadły o 10%, co związane było głównie ze spadkiem kosztów paliwa. Średnio *BER* w roku 2015 obniżył się o 23% w stosunku do roku poprzedniego, co jest zjawiskiem wysoce pozytywnym. Jednak sytuacja ta była zróżnicowana w poszczególnych segmentach floty. Na uwagę zasługuje również fakt istotnego wzrostu pozostałych przychodów rybackich – głównie z usług dla turystów i wędkarzy. Wprawdzie nadal jest to niewielka część przychodów (2% wartości wyładunków), jednak niemal wszystkie segmenty odnotowały w 2015 roku bardzo wysokie wzrosty.

Pięć analizowanych segmentów poprawiło strukturę przychodowo-kosztową i obniżyły swój próg pokrycia. Pierwszym takim segmentem był VL1218 DFN, który z sytuacji ujemnego wyniku *CR/BER* uzyskał pokrycie na poziomie 0,65 (w poprzednim roku segment nie pokrywał swoich kosztów zmiennych). Poprawa ta wystąpiła w segmentach: VL1218 DTS (obniżenie *BER* o 34%), VL1824 DTS (obniżenie *BER* o 14%), VL1824 TM (redukcja aż o 51%), VL2440 TM (obniżenie o 19%). Pozytywny spadek w podanych segmentach był wywołany redukcją kosztów zmiennych (średnio o 13%), a w przypadku

segmentu VL1824 TM również koszty stałe uległy obniżeniu o 40% w stosunku do roku ubiegłego.

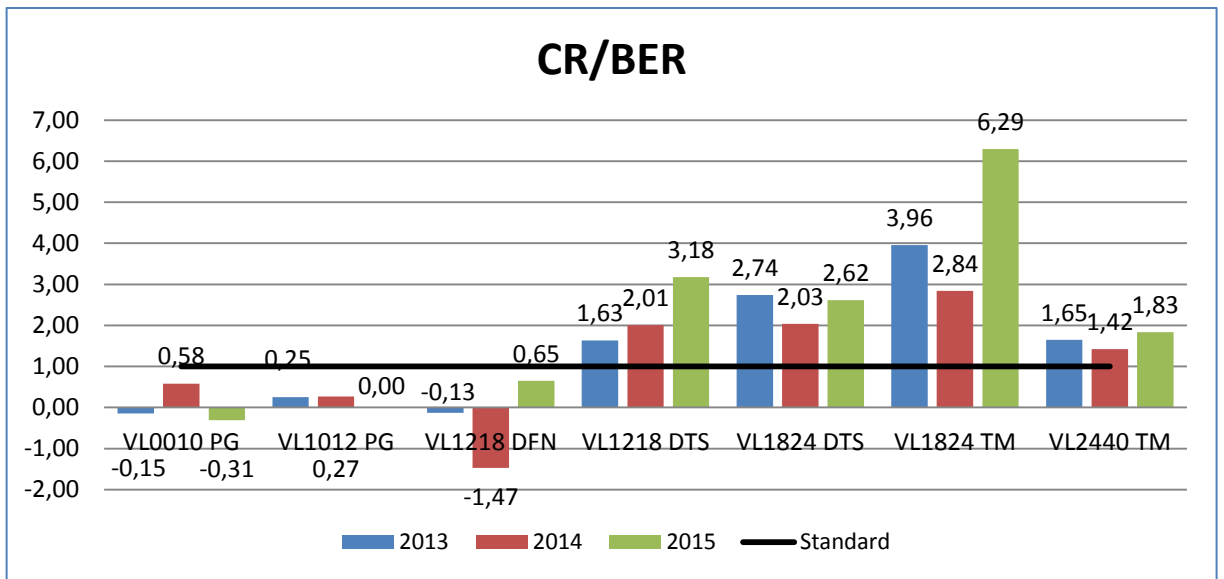
W analizowanym okresie dwa segmenty pogorszyły relację przychody-koszty. Pierwszym analizowanym tu segmentem był VL0010 PG, który w 2015 roku na tyle pogorszył swoją efektywność, że przestał pokrywać swoje koszty zmienne. Drugim pogarszającym wyniki segmentem był VL1012 PG, który odnotował marżę brutto zbliżoną do zera. Przedstawione dane świadczą o pogarszaniu warunków gospodarowania i efektywności ekonomicznej w tych dwóch segmentach.

Podsumowując analizy *CR/BER* zauważyć można zróżnicowanie prezentowanych wyników, wyróżnić można segmenty, które osiągnęły pozytywne wyniki finansowe i dalej je poprawiają oraz segmenty deficytowe z tendencją pogarszania.

Pierwszą grupę stanowią segmenty dochodowe, które przekroczyły wartość „1” relacji *CR* do *BER*. Należą do niej cztery segmenty: VL1218 DTS, VL1824 DTS, VL1824 TM, VL2440 TM. Najwyższą (najkorzystniejszą) relację uzyskał najbardziej dochodowy w roku 2015 segment VL1824 TM (6,29). Segment ten wykorzystał dobre warunki cenowe na śledzie i korzystne ceny szprotów. Przychody tego segmentu znacząco przewyższyły punkt rentowności. Drugim co do efektywności segmentem były połowy trawlerów dennych o długości 12-18 m (wskaźnik 3,18) oraz trawlerów dennych o długości 18-24 metrów (2,62). Należy zauważyć, że na wysoki wskaźnik pokrycia prognozy rentowności tych dwóch grup statków wpłynęły te same czynniki, które poprawiły rentowność segmentu VL1824 TM, czyli wysoka opłacalność połowów ryb pelagicznych. Coraz większe zaangażowanie w połowy śledzi i szprotów może powodować przechodzenie statków z tych dwóch segmentów do segmentu pelagicznego i w konsekwencji (przy ograniczonej wielkości kwot połowowych) pogorszenie wyników tego ostatniego. W 2016 r. liczba statków należących do segmentu VL1824 TM wzrosła z 20 do 27 jednostek (+35%), natomiast liczebność segmentu VL1824 DTS zmniejszyła się o 9 statków (-29%). Liczba statków należących do segmentu VL1218 DTS zmniejszyła się o 7% (4 jednostki, z których 3 przeszły do segmentu VL1218 DFN). Można prognozować, że w wyniku zachodzących zmian w obydwu grupach segmentów statków prowadzących połowy włokami dennymi, pozostaną statki mniej efektywne, co spowoduje pogorszenie ich rentowności działania.

W obszarze deficytowości, ze współczynnikiem pokrycia *CR/BER* 0,00, znalazł się segment VL1012 PG. W drugiej grupie znalazł się segment VL0010 PG. Segment ten wykazał ujemną wartość *BER*, co świadczy o złej strukturze przychodowo-kosztowej. Sytuacja ta wywołana była spadkiem przychodów w segmencie oraz wysoką dynamiką kosztów napraw i obsługi.

Wieloletnie dane odnośnie kształtowanie się *wskaźnika CR/BER* przedstawiono na rysunku 7.

Rysunek 7. Wartość wskaźnika CR/BER dla poszczególnych segmentów floty rybackiej w latach 2013 -2015

IX. Analiza i ocena równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów w odniesieniu do każdego segmentu floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat

Tabela 7. Zestawienie wskaźników osiągniętych przez poszczególne segmenty polskiej floty rybackiej w kolejnych 3 latach (odpowiednio na lata 2013-2015 albo 2014-2016)

Segment	Liczba statków rybackich (No. of vessels)	Wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator)	Wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator)	Wskaźnik CR/BER (ratio between current revenue (CR) and break even revenue (BER))	Wskaźnik ROI (Return of Investment (ROI) vs. next best alternative)	Wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator)	
						kWdni (kWdays)	GTdni (GTdays)
VL0010 PG	511 in 2016	1.06 in 2016	0 in 2016	-0.31 in 2015	-4.98% in 2015	40% in 2016	39% in 2016
	516 in 2015	0.98 in 2015	0 in 2015	0.58 in 2014	-1.50% in 2014	40% in 2015	38% in 2015
	526 in 2014	0.88 in 2014	0 in 2014	-0.1 in 2013	-3.93% in 2013	38% in 2014	38% in 2014
VL1012 PG	108 in 2016	1.49 in 2016	1 in 2016	0.00 in 2015	-6.38% in 2015	49% in 2016	49% in 2016
	103 in 2015	1.47 in 2015	1 in 2015	0.27 in 2014	-2.96% in 2014	42% in 2015	43% in 2015
	107 in 2014	1.43 in 2014	1 in 2014	0.25 in 2013	-4.87% in 2013	42% in 2014	43% in 2014
VL1012 DTS	13 in 2016	1.71 in 2016	1 in 2016	brak danych	brak danych	70% in 2016	71% in 2016
VL1218 DFN	27 in 2016	1.54 in 2016	0 in 2016	0.65 in 2015	-1.32% in 2015	50% in 2016	54% in 2016
	23 in 2015	1.69 in 2015	1 in 2015	-1.47 in 2014	-7.73% in 2014	49% in 2015	49% in 2015
	28 in 2014	1.54 in 2014	1 in 2014	-0.13 in 2013	-4.66% in 2013	50% in 2014	49% in 2014
VL1218 DTS	55 in 2016	1.26 in 2016	1 in 2016	3.18 in 2015	20.36% in 2015	60% in 2016	60% in 2016
	69 in 2015	1.40 in 2015	1 in 2015	2.01 in 2014	8.02% in 2014	58% in 2015	59% in 2015
	73 in 2014	1.45 in 2014	1 in 2014	1.63 in 2013	6.65% in 2013	60% in 2014	63% in 2014
VL1824 DTS	27 in 2016	1,08 in 2016	1 in 2016	2.62 in 2015	16.41% in 2015	56% in 2016	58% in 2016
	38 in 2015	1.24 in 2015	1 in 2015	2.03 in 2014	10.84% in 2014	54% in 2015	55% in 2015
	35 in 2014	1.28 in 2014	1 in 2014	2.74 in 2013	12.09% in 2013	68% in 2014	69% in 2014
VL1824 TM	27 in 2016	0.91 in 2016	0 in 2016	6.29 in 2015	26.85% in 2015	49% in 2016	53% in 2016
	20 in 2015	1.11 in 2015	0 in 2015	2.84 in 2014	14.13% in 2014	59% in 2015	62% in 2015
	21 in 2014	1.25 in 2014	0 in 2014	3.96 in 2013	23.53% in 2013	56% in 2014	60% in 2014
VL2440 TM	44 in 2016	0.89 in 2016	0 in 2016	1.83 in 2015	13.05% in 2015	65% in 2016	66% in 2016
	41 in 2015	1.07 in 2015	0 in 2015	1.42 in 2014	6.43% in 2014	66% in 2015	67% in 2015
	43 in 2014	1.14 in 2014	0 in 2014	1.65 in 2013	11.11% in 2013	64% in 2014	64% in 2014

1. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL0010 PG (statki o długości całkowitej do 10 m, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł **1,06**,
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 40% kWdni i 39% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 6% ogólnej liczby statków rybackich w omawianym segmencie floty, co oznacza niewykorzystanie 5% GT i 4% kW statków w tym segmencie;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł **-4,98%**,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł **-0,31**.

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki można stwierdzić corocznie wzrastającą wartość *wskaźnika zrównoważonego odłowu*, jednak utrzymującą się w 2016 roku w zbliżonym do dopuszczalnego zakresie (w 2014 r. 0,88, w 2015 r. 0,98 i w 2016 r. 1,06). Mimo tej tendencji nie wystąpiło indukowanie przez ten segment floty śmiertelności połowowej większej niż śmiertelność docelowa (*wskaźnik zagrożonych stad* w 2014, 2015 i 2016 r. wyniósł 0). Należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL0010 PG była do 2015 roku zrównoważona do dostępnych możliwości połowowych, jednak z w 2016 roku osiągnęła wartość graniczną.

Segment charakteryzuje się niskim poziomem nieaktywnych statków w tym segmencie floty, jednak z tendencją wzrostową w 2016 roku.

Charakterystyczny dla segmentu jest utrzymujący się niski poziom wykorzystania potencjału statków rybackich, który w 2014 r. wyniósł 38% kWdni i 38% GTdni, w 2015 r. 40% kWdni i 38% GTdni a w 2016 r. odpowiednio 40% i 39%.

Niepokojącym symptomem jest kontynuacja deficytowości segmentu (*wskaźnik ROI* w 2015 r. wyniósł **-4,98%**) oraz tempo dochodzenia do tego wyniku (*wskaźnik ROI* w 2014 r. wyniósł **-1,5%**, a w 2013 r. **-3,93%**). Takie wyniki świadczyć mogą o stale deficytowej działalności i nieopłacalności połowów. Biorąc pod uwagę skalę deficytowości należy uznać, że ma ona charakter marginalny, jednak brak wyraźnych tendencji poprawy powoduje negatywną ocenę ekonomiki segmentu VL0010 PG.

Mimo faktu niewielkiego wpływu segmentu na zasoby, segment VL0010 PG nie wykazuje zrównoważenia zdolności połowowej do dostępnych możliwości połowowych ze względu na pogarszanie stopnia zrównoważenia zasobów oraz negatywne wyniki ekonomiczne.

2. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1012 PG (statki o długości całkowitej od 10 do 12 m, poławiające netami i innymi narzędziami biernymi):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł **1,49**;
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł **1**;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 49% kWdni i 49% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 14% ogólnej liczby statków rybackich, co oznacza niewykorzystanie 11% GT i 10% kW statków dla danego przedziału długości łodzi;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł **-6,38%**,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł **0,0**.

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki oraz fakt opierania się tego segmentu floty na połowach przełowionego stada (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2014-2016 przekraczał wartość 1), tendencję utrzymywania się *wskaźnika zagrożonych stad* w okresie 2014-2016 na poziomie 1, a także wyraźną tendencję obniżania się poziomu *wskaźnika ROI* (-6,38 w 2015 r., -2,96% w 2014 r. i -4,87% w 2013 r.), jak również utrzymujący się, w

porównaniu do lat poprzednich, spadek poziomu *wskaźnika CR/BER* (0,27 w 2014 r. i 0,25 w 2013 r.), który w 2015 r. utrzymał wartość poniżej 1 (0,0), widoczna jest niekorzystna sytuacja tego segmentu floty pod względem osiągniętych w okresie 2013-2015 wyników ekonomicznych, przy jednoczesnym jego negatywnym oddziaływaniu na stan zasobów.

Analizowany segment charakteryzował się w 2016 r. najwyższym poziomem statków nieaktywnych w całej polskiej flocie rybackiej. *Wskaźnik nieaktywnej floty* w 2016 r. zmalał do poziomu 14% w porównaniu do roku 2015 (w 2015 r. wyniósł 17% ogólnej liczby statków rybackich ww. segmentu floty, co oznaczało niewykorzystanie 12% GT i 14% kW łodzi danej długości, a w 2014 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 12%, co oznaczało niewykorzystanie 9% GT i 11% kW).

Reasumując uzyskane wyniki można stwierdzić, że **segment VL1012 PG wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych oraz negatywne zbilansowanie ekonomiczne.**

3. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1012 DTS (statki o długości 10-12 m poławiające włokami dennymi).

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł **1,71**,
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł **1**;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 70% kWdni i 71% GTdni
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 14% ogólnej liczby statków rybackich, co oznacza niewykorzystanie 11% GT i 10% kW statków dla danego przedziału długości łodzi,

Segment wyodrębniony został w 2016 roku i tworzy go 13 łodzi poławiających włokami dennymi. **Segment odnotował jednoznacznie negatywne oddziaływanie na stan zasobów** (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* wyniósł 1,71) co jest rekordowym wynikiem w negatywnym tego sformułowania znaczeniu.

Pozytywnie ocenić można najwyższe *wskaźniki wykorzystania statku* przez ten segment w całej flocie. Brak wyników ekonomicznych nie pozwala na określenie stopnia pełnego zrównoważenia. **Z pewnością wskazać można negatywne oddziaływanie na stan zasobów.**

4. Wyniki osiągnięte przez segment statków rybackich VL1218 DFN (statki o długości całkowitej od 12 do 18 m, poławiające netami):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł **1,54**,
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł **0**;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 50% kWdni i 54% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 12% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 9% GT i 11% kW statków dla danego przedziału długości łodzi,

- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł **-1,32%**,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł **0,65**.

W analizowanym segmencie utrzymuje się tendencja opierania się tego segmentu floty na połowach przełowionego stada (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2014-2016 przekraczał wartość 1). Nastąpiła poprawa dotychczasowej tendencji utrzymywania się *wskaźnika zagrożonych stad* w okresie 2014-2015 na poziomie 1 i w 2016 r. wyniósł on 0. Zmianie uległa również tendencja obniżania się poziomu *wskaźnika ROI* (-1,32% w 2015 r., -7,73% w 2014 r. i -4,66% w 2013 r.), którą charakteryzował się ten segment w poprzednich latach. Wzrósł również poziom *wskaźnika CR/BER* (0,65% w 2015 r., -1,47 w 2014 r. i -0,13 w 2013 r.), co oznacza poprawę relacji przychodowo-kosztowych. W przypadku *wskaźnika CR/BER* jego wartość po raz pierwszy jest wyższa od zera, co oznacza, że operujące w tym segmencie jednostki pokrywają swoje koszty zmienne.

Zatem podobnie jak w przypadku segmentu VL1012 PG, osiągnięcie przez segment VL1218 DFN w okresie 2013-2016 niekorzystnych wyników zarówno w zakresie wskaźników ekonomicznych i biologicznych wskazuje na brak zrównoważenia zdolności połowowej tego segmentu do dostępnych możliwości połowowych.

Reasumując, należy jednoznacznie stwierdzić, że **segment VL1218 DFN wykazuje brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, który jest widoczny zarówno na podstawie osiągniętych przez ten segment wskaźników biologicznych jak i ekonomicznych.**

5. Wyniki osiągnięte przez kolejny segment statków rybackich VL1218 DTS (trawlerzy denne o długości całkowitej od 12 do 18 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł **1,26**,
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł **1**;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 60% kWdni i 60% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 12% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 9% GT i 11% kW statków dla danego przedziału długości łodzi,
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł 20,36%,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł 3,18.

Na uwagę w analizie zrównoważenia zasługuje fakt zmniejszających się *wskaźników zrównoważonego odłowu*. W 2016 roku wskaźnik ten zbliżył się do wartości 1 i wyniósł 1,26. Nadal jednak niniejszy sektor floty bazuje na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2014-2016 przekraczał wartość 1). Jednocześnie wartość *wskaźnika zagrożonych stad* dla segmentu VL1218 DTS w latach 2014-2016 wyniosła 1, jednak ze względu na spełnienie 2 warunku.

Na pozytywną ocenę zasługują wyniki ekonomiczne osiągnięte przez ten segment floty. Wartość *wskaźnika ROI* wykazuje systematyczne wzrosty w kolejnych latach (w 2015 r. 20,36 %, w 2014 r. 8,02% i w 2013 r. 6,65%). O dobrej ekonomice sektora świadczą również *wskaźniki CR/BER* wskazujące na pozytywną relację w pokrywaniu kosztów przychodami. W 2015 r. przychody segmentu ponad trzykrotnie przewyższyły punkt pokrycia kosztów.

W związku z tym należy stwierdzić, że **zdolność połowowa segmentu VL1218 DTS jest nie zrównoważona zasobowo w stosunku do dostępnych możliwości połowowych (z tendencją poprawy)**, jednak **wyniki finansowe uzyskane przez ten segment floty wskazują na jego dobrą sytuację ekonomiczną**. Segment w ostatnich latach wykazuje odchodzenie od połowów ryb dennych (głównie dorszy) na rzecz ryb pelagicznych, które z uwagi na dobre wyniki połowowe i ceny mogą decydować o ogólnych korzystnych wynikach całej grupy statków. W obrębie segmentu część statków bazująca głównie na połowach dorszy może osiągać zdecydowanie gorsze wyniki ekonomiczne.

6. Wyniki osiągnięte przez segment VL1824 DTS (trawlerzy denne o długości całkowitej od 18 do 24 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł **1,08**,
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł **1**;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 56% kWdni i 58% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 4% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 6% GT i 4% kW statków dla danego przedziału długości łodzi;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł 16,41%,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł 2,62.

Podobnie jak w segmencie VL1218 DTS wartość *wskaźnika zagrożonych stad* dla segmentu VL1824 DTS w analizowanych latach wynosi 1 w związku ze spełnieniem 2 warunku. Tu również występuje bazowanie omawianego segmentu floty na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w okresie 2014-2016 przekraczał wartość 1). W roku 2016 odnotowano jednak spadek o 0,16 tego współczynnika do poziomu zbliżonego do granicznego.

Segment charakteryzował się pozytywnymi wynikami ekonomicznymi w analizowanym okresie. Podlegająca pewnym wahaniom wartość *wskaźnika ROI* w kolejnych latach (w 2015 r. 16,41%, w 2014 r. 10,84% i w 2013 r. 12,09%) i utrzymująca się na stosunkowo wysokim poziomie w porównaniu do pozostałych segmentów polskiej floty rybackiej, wskazuje na sprawność operacyjną tego segmentu.

Reasumując można stwierdzić, że **zdolność połowowa segmentu VL1824 DTS jest jedynie w nieznacznym stopniu nie zrównoważona do dostępnych możliwości**

połowowych, a wyniki finansowe uzyskane przez ten segment floty wskazują na jego stosunkowo dobrą sytuację ekonomiczną. Podobnie jak segment VL 1218 DTS, segment VL1824 DTS w ostatnich latach wykazuje odchodzenie od połowów ryb dennych (głównie dorszy) na rzecz ryb pelagicznych, które z uwagi na dobre wyniki połowowe i ceny mogą decydować o ogólnych korzystnych wynikach całej grupy statków. W obrębie segmentu część statków bazująca głównie na połowach dorszy może osiągać zdecydowanie gorsze wyniki ekonomiczne.

7. Sytuacja segmentu VL1824TM (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 18 do 24 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 0,91,
 - ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 49% kWdni i 53% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 4% ogólnej liczby statków rybackich danej długości, co oznacza niewykorzystanie 6% GT i 4% kW statków dla danego przedziału długości łodzi;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł 26,85%,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł 6,29.

W tym przypadku zwraca uwagę spadek poziomu *wskaźnika zrównoważenia odłowu* poniżej 1. W związku z powyższym można stwierdzić, że segment nie bazuje już na połowach przełowionych stad, które są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} (*wskaźnik zrównoważonego odłowu* w latach 2015 i 2014 przekraczał wartość 1, a w 2016 r. obniżył się do 0,91). Także *wskaźnik zagrożonych stad* w okresie 2014-2016 był na bezpiecznym poziomie i wynosił 0.

Uwagę zwracają rekordowe we flocie rybackiej wyniki osiągnięte przez segment VL1824 TM w zakresie wskaźników ekonomicznych. Wartość *wskaźnika ROI* w 2015 r. dla tego segmentu wyniosła 26,85%, co oznacza znaczący wzrost w stosunku do 2014 r. (14,13%) i zbliżony poziomem do wyniku w 2013 r. (23,53%). Również wartość *wskaźnika CR/BER* omawianego segmentu była najwyższa w całej flocie. Przychody osiągnęły ponad sześciokrotność (6,29) punktu równowagi.

Niewielka liczba statków rybackich w przedmiotowym segmencie (w 2016 r. 27 jednostek, w 2015 r. 20 jednostek, w 2014 r. 21 jednostek), świadczyć może o stosunkowo bezpiecznym poziomie wpływu segmentu na zasoby. W związku z powyższym należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL1824 TM jest zrównoważona do dostępnych możliwości połowowych.

8. Sytuacja segmentu VL2440 TM (trawlerzy pelagiczne o długości całkowitej od 24 do 40 m):

- ❖ w obszarze wskaźników biologicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik zrównoważonego odłowu (sustainable harvest indicator) wyniósł 0,89,

- ✓ wskaźnik zagrożonych stad (stocks at risk indicator) wyniósł 0;
- ❖ w obszarze wskaźników technicznych (2016 r.):
 - ✓ wskaźnik wykorzystania statku (vessel utilisation indicator) wyniósł 65% kWdni i 66% GTdni,
 - ✓ wskaźnik nieaktywnej floty (inactive fleet indicator) wyniósł 2% ogólnej liczby statków rybackich, co oznacza niewykorzystanie 4% GT i 2% kW statków dla danego segmentu floty;
- ❖ w obszarze wskaźników ekonomicznych (2015 r.):
 - ✓ wskaźnik ROI wyniósł 13,05%,
 - ✓ wskaźnik CR/BER wyniósł 1,83.

Podobnie jak w poprzednim segmencie, po raz pierwszy w analizowanym okresie osiągnięto w 2016 r. *wskaźnik zrównoważonego odłowu* w dopuszczalnym wymiarze (0,89). Nie występuje już sytuacja z lat 2014-2015 bazowania omawianego segmentu floty na połowach przelówionych stad, które w analizowanych latach są eksploatowane na poziomie wyższym niż F_{MSY} .

Wskaźnik zagrożonych stad w okresie 2014-2016 był na bezpiecznym poziomie i wynosił 0 we wszystkich analizowanych latach.

Sektor osiąga pozytywne, jednak niestabilne co do wysokości wartości wskaźników ekonomicznych. Wysokość *wskaźnika ROI* w okresach 2013, 2014 i 2015 utrzymywała się na poziomie odpowiednio: 11,11%, 6,43% i 13,05%. To z kolei świadczy o pozytywnych mechanizmach i o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do bezpiecznych alternatyw. Z kolei wartość *wskaźnika CR/BER* w okresie 2015-2013 przekraczała wartość 1, co wskazuje dobrą strukturę przychodowo-kosztową (w 2015 r. 1,83, w 2014 r. 1,42 i w 2013 r. 1,65).

Również niewielka liczba statków rybackich w przedmiotowym segmencie (w 2016 r. 44 jednostki, w 2015 r. 41 jednostek, w 2014 r. 43 jednostki), świadczyć może o stosunkowo bezpiecznym poziomie wpływu segmentu na zasoby. W związku z powyższym należy stwierdzić, że zdolność połowowa segmentu VL2440 TM jest zrównoważona do dostępnych możliwości połowowych.

Analiza połowów gatunków ryb przez segmenty

W połowach polskiej floty bałtyckiej w 2016 r. dominowały ryby pelagiczne, mające 75% udziału w ogólnej wielkości wyladunków. W poprzednich latach ryby pelagiczne stanowiły od 72,6% do 77,9% wielkości połowów. W badanym okresie znacznie zwiększyły się połowy śledzi, których udział w połowach osiągnął 31,5% (przy 28,1% w 2015 r., 23,7% w 2014 r.). Zmniejszył się natomiast udział połowów szprotów, które w 2016 r. stanowiły 43,5% (spadek z 47,2% w 2015 r.). Wśród gatunków objętych wieloletnim planem zarządzania szczególnie kontrolowany był połów dorszy, które były przedmiotem zainteresowania każdego z segmentów floty. Połowy tego gatunku dokonane przez polską flotę w 2016 r. zmniejszyły swój udział w połowach bałtyckich do 7,5% (z 10,1% w 2015 r.). Natomiast do 10,5% (z 6,9% w 2015 r.) zwiększył się udział storni.

Porównania w poszczególnych segmentach są utrudnione ze względu na zmianę ich struktury w 2016 r. i pojawienie się nowego segmentu (VL1012 DTS), obejmującego

jednostki dotychczas łączone z innymi segmentami (VL1012 PG). Na rys. 1 pokazano rozkład połowów pod względem podstawowych gatunków ryb za lata 2013-2016.

Podobnie jak w latach poprzednich ukierunkowane połowy dorszy prowadziły jednostki połowiąjące włokami dennymi podzielone na segmenty długości 12-18 m (VL1218 DTS) i 18-24 m (VL1824 DTS) oraz jednostki o długości 12-18 m połowiąjące netami (VL1218 DFN), a także jednostki o długości 10-12 m połowiąjące narzędziami biernymi (VL1012 PG). W segmentach tych dorsze stanowiły odpowiednio 18%, 20%, 61% i 34% wielkości połowów. W porównaniu do lat wcześniejszych zauważalnie zmniejszył się udział dorszy w wyładunkach większości segmentów. W 2015 r. w segmencie VL1218 DFN dorsze stanowiły 84% wielkości połowów. Istotny spadek udziału połowów dorszy w połowach ogółem odnotował segment VL1824 DTS z 27% do 18% i w nieco mniejszym stopniu statki z segmentu VL1824 DTS z 24% do 20%. W przypadku obydwu tych grup statków wzrosła w tym samym czasie zależność od połowów storni i śledzi. Dla statków z segmentu VL 1218 DTS z 30% do 36% dla storni oraz z 7% do 10% dla śledzi. W przypadku segmentu VL 1824 DTS udział połowów storni wzrósł z 9% do 17%, a śledzi z 15% do 17%. Obydwa te segmenty odnotowały spadek połowów ogółem w 2016 r. w stosunku do roku wcześniejszego o 4% oraz 17%. Zauważalnie spadł również nakład połowowy (liczba dni w morzu) obydwu grup statków o odpowiednio 9% i 29%. Obydwa wskaźniki sygnalizują możliwość pogorszenia sytuacji obydwu segmentów w przyszłości zmierzającą w kierunku odchodzenia od połowów dorszy na rzecz innych gatunków ryb bądź

Szproty i śledzie tradycyjnie były przedmiotem połowów największych jednostek (VL 1824 TM i VL2440 TM), dla których stanowiły odpowiednio 90% i 95% wielkości połowów w 2016 r. W poprzednich latach jednostki o długości 18-24 metrów raportowały także połowy dorsza (głównie jako przyłów), natomiast w przypadku dużych jednostek połowy innych gatunków miały niewielkie znaczenie.

Połowy łososi, kolejnego limitowanego gatunku, pozostają wartościami niszowymi, pomimo zwiększania się liczby złowionych ryb w kolejnych badanych latach. Pewną specjalizację w połowach tego gatunku wykazują jednostki z segmentu VL1218 DFN, jednak nie są to wielkości decydujące o przychodach połowowych tego segmentu.

Coraz większe znaczenie w przychodach połowowych rybołówstwa bałtyckiego, szczególnie w połowach narzędziami stawnymi i włokami dennymi, zyskuje stornia. Jest to główny gatunek poławiany przez jednostki należące do segmentu VL1012 DTS (51,6% wielkości połowów). Innym segmentem, dla którego połowy storni miały znaczący udział był segment VL1012 PG. W 2016 r. stornia stanowiła 43,5% wielkości połowów tego segmentu.

X. Plan działania

W związku z wynikami wskaźników biologicznych, technicznych i ekonomicznych dotyczących polskiej floty bałtyckiej, przedstawionymi w rozdziale VIII Sekcja F *Oszacowanie i dyskusja na temat wskaźników równowagi* oraz rozdziale IX. *Analiza i ocena równowagi pomiędzy zdolnością połowową a uprawnieniami do połowów w odniesieniu do każdego segmentu floty rybackiej na przestrzeni 3 kolejnych lat*, należy stwierdzić, że niektóre segmenty polskiej floty bałtyckiej nie są skutecznie zrównoważone do dostępnych możliwości połowowych. Mając powyższe na uwadze, stosownie do art. 22 ust. 4 rozporządzenia Nr 1380/2013, sporządzony został plan działania.

W celu zapewnienia równowagi między zdolnością połowową floty a dostępnymi możliwościami połowowymi (zasobami), mając jednocześnie na uwadze zapewnienie możliwości prowadzenia działalności połowowej w sposób zrównoważony i efektywny, należy podjąć odpowiednie działania w celu osiągnięcia tej równowagi.

Realizacji powyższego celu służącej mają działania w zakresie:

- 1) **trwałego zaprzestania działalności połowowej**, o którym mowa w art. 34 rozporządzenia *Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011* lub
- 2) **tymczasowego zaprzestania działalności połowowej**, o którym mowa w art. 33 ww. rozporządzenia Nr 508/2014

do realizacji których zostaną wykorzystane środki finansowe **Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” (PO RYBY 2014-2020)** współfinansowanego z budżetu Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

Należy zaznaczyć, że działania finansowane w ramach PO RYBY 2014-2020, a odnoszące się do segmentów floty uznawanych w raporcie za zrównoważone, nie są ujęte w niniejszym *Planie*.

1. Trwale zaprzestanie działalności połowowej

Pomoc w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej obejmie polskie statki rybackie należące do segmentu:

- **VL0010 PG** - statki o długości całkowitej do 10 metrów, połowiące netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1012 PG** – statki o długości całkowitej od 10 m do 12 m prowadzące połowy netami i innymi narzędziami biernymi,
- **VL1012 DTS** – trawlery denne o długości całkowitej od 10 do 12 metrów,
- **VL1218 DFN** – statki o długości całkowitej od 12 m do 18 m prowadzące połowy netami.

Jak wskazano w rozdziale IX niniejszego raportu, segment **VL0010 PG** nie wykazuje zrównoważenia zdolności połowowych do dostępnych możliwości połowowych w związku z pogorszeniem stopnia zrównoważenia zasobów i utrzymującym się trendowi osiągnięcia negatywnych wyników ekonomicznych. Należy stwierdzić postępujący wzrost wartości *wskaźnika zrównoważonego odłowu* na przestrzeni trzech kolejnych lat, który w 2016 r.

przekroczył wartość 1. Zwraca też uwagę utrzymujący się najniższy w całej flocie średni poziom wykorzystania statków tego segmentu (*wskaźnik wykorzystania statku*). Segment **VL1012 PG** wykazuje wyraźny brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych oraz negatywne zbilansowanie ekonomiczne. Potwierdzeniem tego jest utrzymujący się trend występowania na przestrzeni trzech kolejnych lat negatywnych wartości wskaźników biologicznych i ekonomicznych. Jednocześnie zwraca uwagę utrzymujący się najwyższy w całej flocie poziom *wskaźnika nieaktywnej floty*. Segment **VL1012 DTS** (wyodrębniony wyłącznie w 2016 r.) jednoznacznie negatywnie oddziałuje na stan zasobów. Segment **VL1218 DFN** wykazuje brak zrównoważenia do dostępnych możliwości połowowych, który stwierdzono zarówno na podstawie osiągniętych przez ten segment niekorzystnych wartości wskaźników biologicznych, jak i ekonomicznych.

Stosownie do przepisów ww. rozporządzenia Nr 508/2014, pomoc w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej dotyczyć będzie:

- polskich statków rybackich, które w ciągu dwóch lat kalendarzowych poprzedzających datę złożenia wniosku o dofinansowanie (WoD) prowadziły działalność połowową na morzu przez co najmniej 90 dni w roku;
- lub
- rybaków, którzy w ciągu dwóch lat kalendarzowych poprzedzających datę złożenia WoD przez co najmniej 90 dni w roku pracowali na morzu na pokładzie statku rybackiego, którego dotyczy trwałe zaprzestanie.

Trwałe zaprzestanie działalności połowowej będzie realizowane w drodze złomowania statków rybackich. Pomoc będzie wypłacana po trwałym usunięciu danego statku rybackiego z polskiego rejestru statków rybackich (należącego do rejestru floty rybackiej Unii), a także cofnięciu, dotyczącej danego statku, licencji połowowej i wygaśnięciu specjalnego zezwolenia połowowego (upoważnienia do połowów). Zezłomowanego statku nie będzie można wprowadzić ponownie do rejestru. Przewiduje się także udzielanie pomocy w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej na drewniane statki rybackie bez ich złomowania, pod warunkiem, że zachowają na lądzie funkcję związaną z dziedzictwem.

Trwałe zaprzestanie działalności połowowej finansowane będzie ze środków finansowych PO RYBY 2014-2020, a pomoc będzie przyznawana do dnia 31 grudnia 2017 r.

2. Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej

Pomoc w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej obejmie polskie statki rybackie należące do segmentów:

- **VL1218 DTS** – trawlery denne o długości całkowitej od 12 m do 18 m lub
- **VL1824 DTS** – trawlery denne o długości całkowitej od 18 m do 24 m,

na które w ostatnich 3 latach przyznano w specjalnym zezwoleniu połowowym co najmniej dwa gatunki objęte kwotami połowowymi, w tym dorsza bałtyckiego.

Jak stwierdzono w rozdziale IX raportu, zdolność połowowa segmentu **VL1218 DTS** jest niezrównoważona zasobowo w stosunku do dostępnych możliwości połowowych (z tendencją poprawy), co potwierdzają niekorzystne wyniki na przestrzeni trzech kolejnych lat w obszarze *wskaźnika zrównoważonego odłowu* i *wskaźnika zagrożonych stad*. Podobnie wygląda sytuacja segmentu **VL1824 DTS**, jednakże w tym przypadku należy zauważyć

spadek w 2016 r. wartości *wskaźnika zrównoważonego odłowu* do poziomu zbliżonego do granicznego (1,08). Ostatecznie stwierdzono, że zdolność połowowa segmentu VL1824 DTS jest jedynie w nieznacznym stopniu niezrównoważona do dostępnych możliwości połowowych. Należy jednocześnie wskazać, że obok zdiagnozowanych negatywnych wyników w zakresie wskaźników biologicznych za okres 2014-2016, zwracają uwagę pozytywne wyniki finansowe uzyskane przez ww. segmenty floty, co wskazuje na ich stosunkowo dobrą sytuację ekonomiczną. Zatem zastosowanie wobec ww. segmentów floty działań o charakterze tymczasowym, niewyłączających ich trwale z rybołówstwa, jest rozwiązaniem jak najbardziej adekwatnym.

Dodatkowo, po zakończeniu przyznawania pomocy w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej, tj. po dniu 31 grudnia 2017 r., przewiduje się, że pomocą w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej zostaną objęte także statki rybackie należące do segmentów: VL0010 PG, VL1012 PG, VL1012 DTS i VL1218 DFN, które nie skorzystały z pomocy w zakresie trwałego zaprzestania działalności połowowej.

Stosownie do przepisów ww. rozporządzenia Nr 508/2014, pomoc w zakresie tymczasowego zaprzestania działalności połowowej dotyczyć będzie:

- polskich statków rybackich, które w ostatnich dwóch latach kalendarzowych poprzedzających złożenie WoD przez co najmniej 120 dni prowadziły działalność połowową na Morzu Bałtyckim,
lub
- rybaków, którzy w ostatnich dwóch latach kalendarzowych poprzedzających datę złożenia WoD przez co najmniej 120 dni pracowali na morzu na pokładzie statku rybackiego, którego dotyczy ww. tymczasowe zaprzestanie.

Wsparcie będzie udzielane na okres maksymalnie 6 miesięcy na dany statek rybacki w latach 2014 – 2020. W przypadku otrzymania wsparcia na dany okres, cała działalność połowowa prowadzona przez statek rybacki lub danego rybaka zostanie skutecznie zawieszona.

Ponadto, przewiduje się objęcie niezrównoważonych segmentów floty, pomocą finansową w zakresie **ochrony i odbudowy morskiej różnorodności biologicznej i ekosystemów morskich oraz systemów rekompensat w ramach zrównoważonej działalności połowowej**, o której mowa w art. 40 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 508/2014. Celem pomocy będzie zapewnienie tym segmentom alternatywnych form działalności.

*Departament Rybołówstwa
Ministerstwo Gospodarki Morskiej
i Żeglugi Śródlądowej*